

A Kalap-király 10379

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista. Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klotild-palota.

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlságosan embonpoint csalhatatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatalos alakját megakarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacien, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467

Carmen Sylva-krém és szappan

Chapó Iván, Resicza, Fő-tér 37.

Készítménye felülmúlhatatlan szer

szeplő,

pörszenések,

pattanások,

10458

májfoltok, ráncos bőr, himlőhelyek, az orr és arcvörössége ellen, az arcbőrt fiatalos üdévé és káprázatosan fehérre teszi. Raktár van belőle minden gyógyszerárban, a hol pedig nem kapható, ott forduljanak közvetlenül a készítőhöz, ne fogadjanak el üzenetet, hanem kérjék Chapó gyógyszerész Carmen Sylva krémjét és szappanját.

Rozsnyay vasas china bora.

A Rozsnyay-féle vasas china bora egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édesborral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Verszegényeknek különösen ajánlható.

Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban van alkalmazva. 9413

Igen hatásaos vér-szegénység, sápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveget tartalmazó postaláda 12.12 kor. franco küldve.

Főraktár Budapestben: Török József gyógyszerárban.

Továbbá a készítőnél: Rozsnyay Mátyas gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér, valamint minden más gyógyszerárban.

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó, B. ádapest, IX., Imre-utca 3. a központi vásárcsarnok mögött. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld. Múzeum-körúti raktárát beszüntette. Használt kocsikat becsérél, javításokat elfogad.

Ha szép akar lenni, Végh nével ellátott Angyal-krémet vegyen, mely egy tégely elfogyasztása után eltűntet szeplőt, májfoltot, pattanást, himlőhelyet, vörösséget, arcvörösséget, korosabb hálgyeknél kismítja a ráncokat, miáltal megakadályozza a vénülést. A kinek tiszta arca van és állandóan használja a VEGH-féle ANGAL-KRÉMET, az biztosítja van minden arcbetegségek ellen. Egy tégely 1 koronáért kapható az „Angyal” gyógyszerárban Szolnok, Laktanya-körút.

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 19.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a VII. évfolyamúval) együtt egész évre 24 korona, félévre 12. Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona, félévre 8. A POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 10 korona, félévre 5. KISIRÁDI előfizetéseket a postai postafiókba küldve a megjelölt utalás alapján lehet megfizetni.

GRÓF TISZA LAJOS EMLÉKSZOBRA.

SZEGEDNEK a huszonöt év előtti pusztulásból való újjáéledése s azóta végbement föllendülése első sorban gróf Tisza Lajos nevéhez fűződik s e miatti halálját fejezte ki az immár felvirágzott város, midőn újjáalkotása vezetőjének szobrot állított legszebb terén, a Széchenyi-téren.

A mily párját ritkító volt a pusztulás, melyet a szegedi árvíz okozott, oly nagy, hazai viszo-

nyaink közt páratlan volt a munka, melyet gróf Tisza Lajos mint szegedi királyi biztos végzett. Romba dőlt, szörnyű nyomorba süllyedt várost talált hivatala elfoglalásakor s nagy arányokban kiépített, a jövő fejlődésnek föltételeivel ellátott várost hagyott el, aránylag rövid idei működésének befejezése után. Hogy mekkora akaraterő, munkaképesség, teremtő szellem kellett e munkához, arról beszélnek Szeged pompás utcái díszes házsoraikkal, figyelmeztetve rá, hogy csakugyan be van váltva a

királyi szó: «Szeged szebb lesz, mint volt.» Az eredmény azonban még nem teljes mértéke Tisza Lajos munkájának, hozzá kell számítani azokat a nehézségeket is, melyeket a természet, a közállapotok s a nép konzervatív hajlama támasztottak, számításba kell venni azt a módot, a hogy Tisza minden akadályt legyőzve, a saját hajthatatlan akarata szeri elvégezte feladatát.

Nemcsak házakat és gátakat kellett építenie, nemcsak külső képét átalakítania a vá-

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller János

Szegeden. Cs. és kir. kiváltsággal. Szab. és kereskedelmi törvények szerinti ingázásának stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Főhercegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő BUDAPEST.

Nyári és téli gyógyhely.

43-3° C. kénes hévforrás, Thermal, iszap-, villamos-fény-, mester-séges szénsavas-, forrólag-, mindennemű gyógy- s edző (Kneipp) fürdők. Svéd gyógytorna-terem. Napfürdő. 150 holdas árnyékos sétakert. Ostáz, köszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztő, szervi bajok, szivbetegség, vesebántalmak, vészegénység, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üditőviz

elsőrangú szénsavval telített ásványviz. 10434

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüstékszer-gyáros és órásmester, Pécs 122.

Amerikai talisman gyűrű csoprásként, gyönyörű kiállításban, 14 karátos aranyból 9 korona.	Nagyon divatos alakú, valódi 14 karátos aranygyűrű, 2 nemes opállal ékítve 16 korona.	Igen érdekes és nemes ízlésű, valódi 14 karátos aranyból 28 korona.	Legújabb francia kivitelű női gyűrű, rubin, smaragd és gyémánttal dusan kirakva 135 k.	Gazdagon kirakott brillians gyűrű, a közepén smaragd v. rubin 300 korona.	Valódi 14 karátos arany gyűrű dombori kivitelben szabókézi munka, 8 koronától 30 koronáig. Vésés ingyen eszközöltetik.
Ódvöske gyűrű, nagyon kedves alakú, valódi türkisz vagy opállal díszítve, tömör, finom aranyból 10 korona.	Csinos női gyűrű 3 nemes opállal, nagyon szépen ki-dolgozva, 14 karátos tömör aranyból 14 korona.	Ideál, a legkedvesebb alakú női gyűrű 1 brillian és 1 saphírral, tömör 14 kar. aranyból 14 korona.	Gyönyörű művi és legszebb ragyogású brillians gyűrű, 4 nagyobb és 9 kisebb kövel 250 korona.	Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben, 3 keleti rubinnal vagy smaraggal 400 korona.	Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben 300 korona.
Igen szép kivitelű női gyűrű, színes kövel és igaz gyöngy-gyel ékítve 12 korona.	Valódi ezüst gyűrű, mely egy ragyogó mintha a legszebb gyémántokkal lenne kirakva 2 kor.	Meglepő szép kivitelű párizsi gyűrű rubin vagy saphir és brilliansokkal 280 korona.	Egy nagy igazgyöngy és brilliansokkal dusan kirakott angol női gyűrű 300 korona.	Legszebb ragyogó brilliansokkal dusan kirakott legújabb párizsi női gyűrű 440 korona.	Egy nagy brillians és rubin, a többi kis brilliansokkal ékített, legújabb gyönyörű kivitelű gyűrű 360 korona.

A drágakövek valódiságáért Kezeskedve!
Mindegy gyűrűhöz egy nagyon csinos tok adatik. — A gyűrűk tetszés szerinti bőségben szállítanak. 10382

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4

GRÓF TISZA LAJOS SZOBRA SZEGEDEN. — Fadrus János szoborműve. Keglóvich Emil fényképe.

rosnak, hanem belsejét, lakosságának szellemét is. Ő maga tetőtől-talpig igaz magyar volt és tetőtől-talpig modern európai ember s olyan várost is akart építeni, a mely ép oly magyar, a mily modern s európai színvonalú. A díszes, nagyvárosias házsorok között igazi nagyvárosi polgári életet akart meghonosítani, a magasabbrendű magyar művelődésnek egy új melegágyat akart teremteni. Sok megcsontosított előítéletet, sok hagyományos szokást kellett leküzdenie, míg határozott akaratát, erős egyéniségét e tekintetben is érvényre juttatta. Gáncs és gúny ép oly kevésé tántorította vissza, mint a közönség s a rejtejt ellenállás. A nyilvánosság harcaiban megdedzett férfiként állott a bíráló elé, annak tudatában, hogy munkájának csak egy valóban hívatott bíráló van: az eredmény. És Szeged népének bírálata-képen áll most ércszobora, melyet a hálás elismerés állított fel a polgárság filléreiből.

A hála érzelmét, melyet a Tisza-parti nagy magyar város lakossága táplál a város újjáalkotója iránt, meleg szavakkal fejezte ki a polgárság hívatott szószólója, Szeged polgármestere, a szobor leleplezési ünnepén tartott beszédében, midőn többek közt ezeket mondta:

«Tisza Lajos engedve királya parancsának és a nemzet közhajának, lejött Szeged rombadől falai közé s majd öt évig tartó titáni munkával lerakta a mai Szeged alapjait, bölcs előrelátással szabályozta jövő fejlődését, mindig a tiszta, komoly, hazafias fölfogással, hogy Szegedet, a magyar nemzet emez alvidéki etnografiai vízválásától, a magyar faj érdekében erőfíten legfőbb állami érdek s így az állam eminens földadata. Akár tekintsem Tisza Lajost mint államférfiút, akár mint a közügyek munkását, akár mint egyént, minden tekintetben előttünk áll ama férfiú képe, kit ő Róma terminológiája a tökéletes ember, a homo perfectus megjelöléssel illetett. És e mellett szerette a várost komolyan, de igaz benső tűzzel, kiolthatatlanul; becsülte igaz elemű munkás, becsületlen népét. Ugy magánkorokban, mint a parlament porondján megtisztelt nyilatkozatokat tett erről mindenki. Azokat, kik nagyszabású városépítési terveit kicsinyítő kritikával illették, s nagyozást hánytak szemére, azzal hallgattatta el, hogy Szegedet nem ötven évre, hanem évszázadokra kell építeni. Azokkal szemben, a kik féltették a város jövőjét, azt hangoztatta, hogy ezt a város népének őse ereje, csodálatos város-szeretete, példás jelleme és becsületessége emelte föl és ez fogja nagygyá és boldoggá tenni.

*

A szobor leleplezési ünnepélye június 12-én folyt le. Országos jelentőséget adott az ünnepnek az a rendkívüli nagy és előkelő vendégsereg, mely e napra Szegeden megjelent: gróf Tisza István miniszterelnök vezetés alatt a kormány tagjai közül gróf Khuen-Héderváry Károly, Plósz Sándor, Berzeviczy Albert, Tallián Béla, Hieronymi Károly miniszterek, Darányi Ignác volt miniszter, Zsilinszky Mihály, Sándor János, Gromon Dezső és Bernáth Géza államtitkárok, báró Bánffy Dezső, Szeged egyik kerületének képviselője; rajtuk kívül a képviselők, főispánok, a hivatalos, a politikai, egyházi és társadalmi előkelőségek szokatlanul nagy száma. Valamennyien azért jöttek, hogy együtt ünnepeljenek Szegeddel huszonötödik évfordulóján annak a napnak, mikor Tisza Lajos mint királyi biztos Szegedre megérkezett. S ott volt a szobor megalkotójának, Fadrusz Jánosnak gyászoló özvegye és anyja, hogy elsőül tegyék a talapzatra tölgy-koszorújukat.

A vendégeket a város illő díszessé s lelkesedő kedvvel fogadta. A miniszterelnöknél a leleplezési ünnep előtt a küldöttségek hosszú sora tisztelgett. Tizenegy óraker volt a leleplezés, melyen mind megjelentek a küldöttségek s Szeged társadalmának minden rétege.

Az ünnepély különben egyszerűen folyt le. A leleplezési beszédet dr. Lázár György polgármester mondta, hévvel, lendülettel emlékezett meg Tisza Lajosnak a város újjáalkotása

körüli érdemeiről, hazafias, nemes jelleméről. A beszéd végén lehullott a lepel a szoborról, mely a mint láthatóvá lett, egyszerre általános tetszést keltett az egész közönségben.

Egyszerű munka-rubában, a hogy huszonöt év előtt annyiszor látta Szeged, egy rakodó-part részletén áll, botját és kalapját kezében tartva, Tisza Lajos érc-alakja; arca a lényében rejlő erélyt, mély értelmet és szeretetet tükrözi. A talapzat alján szegedi kubikos-munkásoknak a kőpartból félig kiemelkedő alakjai dolgoznak: követ hordanak, földet ásnak. A szép téren a szobor teljes egyszerűségében érvényesül. Minden tekintetben méltó mesteréhez Fadrusznak ez utolsó műve, melyet még életében teljesen befejezett, a földet érezte öntette s a mellékalkokat kifaragatta, úgy hogy a kész alakokat még láthatta. A szobor felállítása a mult év őszére volt tervezve s ha ez megtörténik, a művész még gyönyörködhetett volna művének teljes hatásában. Ezt az örömet azonban, a leleplezés elhalasztása miatt, már nem érthette meg. A szép szobor erőteljes kivitelével, eredeti fölfogásával újabb fájdalmas bizonyosságra annak, hogy mit vesztett Fadrusz korai halálával a magyar művészet.

*

A leleplezés után lakoma volt, melyen a kormány tagjai s a küldöttségek is megjelentek. A felköszöntők közt általános figyelmet keltett gróf Tisza István miniszterelnök két beszéde; az elsőben a királyt köszöntötte, a kinek akarata, valamint egykor az volt, hogy Szeged szebb legyen, mint volt, egész hosszú pályáján mindig az, hogy Magyarország szebb, nagyobb, hatalmasabb és szabadabb legyen, mint volt. Második felszólalásában magas történelmi és államférfiúi szempontból szólott a nemzethez. Kifejtette, hogy őseink századokon át az államhatalom ellenére tartották fenn a nemzetet, ma azonban a nemzet céljait az államhatalom minden erejének felhasználásával valósíthatja meg. A magyar nemzet nagy megpróbáltatásokban nagy erőt tud kifejteni, de a béke és nyugalom időiben nem tud kellően élni. E nemzeti sajátságát levetkőzésére hívta fel a nemzetet e szavakkal:

«Apánk emléke hívja föl önöket, hogy gyógyuljunk ki ebből a nemzeti sajátságunkból. A kik vértüket nem kímélték, a kiknek vérértől azott talajon dolgozunk ma a béke eszközeivel, azok, a kik annyival nehezebb föladatokat oly önmegtágadó hazafisággal oldottak meg, azok méltán megvárhatják tőlünk, utódjainktól, hogy éljünk azzal a békével, éljünk azzal a szabadsággal, a melyet ők vívtak ki a mi számunkra. Őseink emléke kell tehát, hogy arra indítsanak bennünket, hogy állam és társadalom, hatóság és egyesek kezét fogva, fáradságot nem kímélve, nagy feladatoktól nem riadva vissza, de nem kicsinyelve a legkisebbeket sem, minden téren hangszorgalommal vigyük a nemzet sorsát előbbre. Szeged városának is egy heroikus korszaka volt, — hogy úgy fejezzem ki magam, — a közelmúlt. A romokból, a semmiből kellett újjá teremtdnie. Ha ez megtörtént, az nemcsak az állam támogatásának köszönhető, hiszen mit ért volna az állam támogatása, ha Szeged város polgárainak erős, egészséges elhatározása és munkaképessége annak segítségére nem jó. Én most már csak arra kérem önöket, hogy azt a szívósságot, azt a kitartást, azt a férfias bátorságot, a melyet a heroizmus korszakában tanúsítottak, tartásuk meg és vigyék át a lassu, a normális fejlődés békés munkájának terére is. Legyenek meggyőződve, hogy az állam jóakarátú támogatása ott lesz önök mellett és ha nem lankad az önök tevékenysége, ha nem lankad az önök kitartása, az önök lelkesedése városuk haladásáért, az eredmény nem fog elmaradni. (Zajos tetszés és taps.) Szeged város jólétére emelem poharamat!»

A lakomával véget értek a szobor-leleplezés-sel kapcsolatos ünnepélyek s a küldöttségek eltávozásával a város visszanyerte szokott képét. De a leleplezés napja bizonyára még soká emlékeztében marad Szeged polgárainak.

KIS VAK LEÁNY...

Kis vak leány az utcasarkon
Naphosszat koldulgat szegény,
Soha ennél szomorúbb képet
A világ kerekén.

Az ég kéklik, virágok nyílnak,
S mindebből ő semmit se lát,
Neki egy nagy fekete éjféli
Ez az egész világ.

Pedig tán neki is mesélnek
Kegyetlen emberek sokat,
A csillagokról, napkeltéről
Szomorú dolgokat.

Pogány falombok ott susognak
Fölötte nagy rejtelmesen,
S hozzá a színek himnuszából
Nem jut el semmi sem!

Kis ártatlan pincze-virágom,
Hát még ha nősz: mi lesz veled?
Ha akkor, egyszer neked is majd
Megnnyílik a szived!...

Formás a termeted; — az arcod
Simább, mint kellene.
Én Istenem, ki mindent látsz, majd
Ott leszel-e vele!...

S ha ott léssz: ezzel is mit ér majd?
— Hiszen ez az egész világ,
S az örök üdvösség, szegénynek
Ki nem pótolja kedvesének
Egyetlen mosolyát!

Szabolcska Mihály.

MEGTÉRÉS.

Virágos rétek, dalos ligetek,
Gyerekkoromban oly kedves tanyáim,
Hej, elpártoltam egykor tőletek,
Elesalt a város, a körngeteg
S abban hanyódtam az élet tusáim.

Ért sok baj ott, de nem panaszkodom.
Óh, lássatok, ti ligetek, ti rétek,
Vigan jövök, hisz akadt vígaszom:
Im, édes hitvespáromat hozom
S gyermekpárunkat, hogy im visszatérjek!

Virágos rétek, dalos ligetek,
Óh, fogadjatok végkép vissza engem!
Ki gyermekként elváltam tőletek
Gyerkőceimmel most mint vén gyerek
Átélem újra, mit rég eltemettem.

Óh, zengjen itt száz elfojtott dalom,
Hol anyi a kis fülemüle-fészek;
Itt öregedtem, így fiatalon,
Itt is boruljon rám a sírhalom...
Üdv, üdv nektek, ti ligetek, ti rétek!

Telekes Béla.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irtá Mikszáth Kálmán.

Nagy, népes temetés volt. Már délben gyülekezni kezdtek a kocsi a két sulyomi kocsmá előtt. A megboldogult ismerősei majd mind eljöttek a végtisztességtételre, egész tömege az apró uraknak, a kik fűrészkes kocsin járnak, de voltak itt ismeretlen urias alakok is, messze földről érkezettek. Azt mondják, az öreg szabadkőműves volt, és hogy az egy külön titokzatos ország, a hol ő nagy rangot viselt; egy szó, mint száz, annyi emberrel, a mennyi ide verődött, két gróft is el lehetne temetni, nem egy kasznárt. Nagy sürgés-forgás keletkezett a két kocsmában, készült a tűzhelyen a sok rántotta és lúdszíros piritos, a vendéglők nélküli ország

két étele, mely minden háznál gyorsan kapható. Eljöttek továbbá a környék valamennyi kisasszonyai, hogy a bárókisasszonyt lássák, a ki jelen lesz a temetésen, sőt olyanok is voltak, a kik a legendárius kis főhadnagy látására készültek föl kuriájukból, teljes közömbösséggel viseltetvén a halott iránt. Mindenki eljött, még Disznóssy Mátvás uram is, csak Borly István nem, a kit a sürgöny nyilván nem talált otthon, már pedig csak a supplikációs diák az, a kit a villanyos drót se ér utol. Megjött közvetlenül a temetés előtt Gyengő László ügyvéd is és egyenesen a kastélyba hajtatott, bemutatván magát Inokay bárónak.

— A temetés után a megboldogult végrendeletét vagyok hivatva kihirdetni. Hol kívánja ezt méltóságod?

Inokay közömbösen vont vállat.
— Nem érdeklődöm a megboldogult hagyatéka iránt. Nem is látom be, hogy mennyiben érintene az engem — mondta a báró.

— Azt beszélnek, hogy sokat gyűjtött az öreg úr.

— Nincsen kizárva — szólta a báró ásitva.
— Tehát méltóságod nem is tudja?

— Soha se néztem be a számadásaiba.

— A megboldogult mindamellert azt az óhaj-tását írta rá a lepecsételt végrendelet borítékjára, hogy felbontandó és kihirdetendő a báró Inokay család és két unokája, Borly László és Borly István jelenlétében.

— Ha azt kívánta, hát nincs semmi ellenvetésem ellene. Szíveskedjék ide fáradni a temetés után a két Borlyval, mert a tisztalokban nincs alkalmas szoba.

— Csak az egyik Borly érkezett meg a temetésre.

— Akkor hát az egyikkel.

A temetés minden különösebb esemény nélkül ment végbe. A kántor uram versei nagyon tetszetek, a szép díofa-koporsó mindenkinek imponált, az öreg Vargyasnétt ellenben a csipkézett szemfedő kilátású szegélyzete hozta bámulatba. «Istenem, Istenem, milyen jó lehet abban pihenni.» A koporsónál csak maga a szép főhadnagy állt. Az se sirt, csak állt ott, lehajtott fejjel, némán, haloványan, mint egy kőszobor. Feltűnő volt, hogy a földesúri család, melynek pedig utat nyitottak volna a tömegben, nem ment a koporsóhoz közel, hanem csak a széleken húzódtak meg, inkább nézőnek, mintsem résztvevőnek. Ezek a nagy urak ott dőltek be a tuskét az ember vékonyába, a hol nem is gondolja. Aztán egy korszorít vagy csak egy bokréta virágot mégis csak köthetett volna a kertészük a koporsóra, hiszen akármilyen volt, mégis csak őket szolgálta. Ezenkívül zavarólag csak egy oda tévedt kutya éktelen vonítása hatott, épen az ének alatt, de ezt is eligazítottta egy-két rügással az egyházi: «Csiba te, vagy talán azt hiszed, hogy te vagy a kántor, no, majd mindjárt megtanítalak én mőresre.»

Oh, de gyönyörű volt a baronesz! A noszpályi református papkisasszonyok figyelték minden mozdulatát, kár, hogy a ruhája szabását, a szoknya formáit nem tudták olyan messziről kivenni. De annál jobban emlékeztükbe vették a fejtartását, a módot, a melylyel a félre-csopott napernyőt tartotta a nap ellen, a fejcsozenést, a melylyel a köszönők üdvözlését viszonzotta s ez az, a mit jó lesz megtanulni; de aztán olyan is volt, a min megbotránkoztak a nevezett papkisasszonyok, hogy a baronesz a lesütött szempillái alól gyakran tekintgetett lopva a deli katonagyerekekre, a kihez fogható tisztet csak a mézeskalács szivekre szokás festeni a szokásos versikék fölé. Ma jött meg vendégül Amália tante is (az Inokay Bécsben élő

A csoport közepén gróf Tisza miniszterelnök, mellette gróf Khuen-Héderváry, Berzeviczy és Plósz miniszterek, velök szemközti Lázár polgármester üdvözlő beszédét mondja, mögötte Sándor János és Zsilinszky Mihály államtitkárok, a vasuti kocsit egyik a tájában Gromon Dezső államtitkár.

A GRÓF TISZA LAJOS SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSÉRE ÉRKEZETT MINISZTEREK FOGADÁSA A SZEGEDI PÁLYAUDVARON.

testvére), egy régi világból való öreg dáma, szürke selyemkalappal, wuklikkal és aranyos pápaszemmel az orrán, az is váltig a főhadnagyt nézte s kíváncsian kérdezte unokahugát:

— Ki az a fess tiszt?

— Az öreg Borly unokája, — kiáltotta be a fülebe félhangosan a baronesz, minthogy Amália tante egy kicsit süket volt.

A szemével pislogott s most már lorgnettejét is elővette a pápaszem elé, hogy jobban lásson.

— Pompás gyerek, mint a gyertyaszál. Bocssád meg szívem, tudod, egy kicsit hibás a fülem, nem jól hallottam, hogy ki az. Mondd meg kérlek még egyszer.

— Az öreg Borly unokája — ismételte Mária és elpirult.

— Úgy — szólta a vén dáma a fejével bólingatva — köszönöm. Pedig azt gondoltam, hogy az öreg Borly unokája.

Aztán véget ért a beszentelés, elhalt a csodaszép ének «Et cum Lazaro, quondam paupere», s csak a Perkálné görcsös, fuldokló zokogása hangzott ki a beállott csöndben. A ministrans gyerek átvette a plébános ur kezéből a szent füstölőt, a keresztet vivő Kozár Jancsi glédába helyezkedett, a halottvivő legények most már fölkapták a Szent Mihály lovát (könnyű volt a nemzetes úr, mint a pehely). A bárói család csodálatos módon eltűnt onnan a szögletéről, Disznóssy uram pedig felhasználván az alkalmat, oda furakodott a főhadnagyohoz, megfogta annak mind a két kezét, fölkiáltott:

— Milyen kár volt, milyen kár volt!

Az emberek csodálkozva néztek oda. Ez volt az egyetlen hang, mely sajnálkozást fejezett ki e különös temetésen. Holott Disznóssy uram is úgy értette, hogy kár volt őt ott hagyni a Laczkónak. Mert azután Majza Jánoshoz, a mézeskalácsoshoz fordult, a ki a megboldogult kasznártól a mézet szokta megvenni évenként, s ekképen szólott:

— Az Isten lakatosnak teremtette, de a császár elvette katonának. Borzasztó kár volt. Ha meggondolom, hogy micsoda lakatot csinált az gyerek és látom most rajta ezt az uniformist, hát dühbe jövök.

Megmozdult a menet lassú, ünnepélyes lépegetéssel a temető felé, a paraszt gyerekek előre futottak, hogy a koporsó leeresztését közelebb lássák (mert csak az az egy szép van a temetéseken). Mindez gyorsan történt és ezzel most már vége a kasznárnak. Csak egy picinyke púp jelzi a földön, hogy ő is volt. Lassanként elszállingóztak a keresztény hívek, csak még a sirások szedték össze egykedvűen a csákányukat és fülkosaraikat a Perkálné zokogott a kereszthez olmolva, reá szent képecskét, Mária menybemenetelét ragasztva. A főhadnagy is ott állt megilletődve, midőn egy kéz a vállát érinté.

— Servus Laezi!

Borly megfordult és Pál bárót látta maga előtt. Magas, nyurga fiatalember volt; jól kihúzta őt is az idő.

— Ah, ön is eljött, Pál báró? — szólta a főhadnagy meglepetve.

— Csak nem akarsz talán magázni, — pattant fel a báró röstelkedve, — azért, hogy én még semmi se vagyok.

— Nem, nem, de látod, azt se tudom, hogy hol a fejem. Igazán szép tőled, nagy megtiszteltetés, hogy ide is eljöttél, — mondá.

— Értelek. A családra neheztelsz, és talán jogosan. De lásd, én más vagyok, én másképp gondolkodom. És hát a család, tudod mi minden érte, talán tudod, milyen szegények vagyunk, és az ember végre is azért tart magának körül-közöt, hogy a maga szennyét beletörölje és azért gazdatisztet, hogy a maga könnyelműségét ráfogja. De én... én szerettem az öregedet, ő is szeretett engem, jól tudom, és fáj a szívem után.

Pálnak mindakét szeme megtelt könnyel. Borly észrevette és szeretettel fűzte karját a Paliéba.

— Hát te hogy vagy?

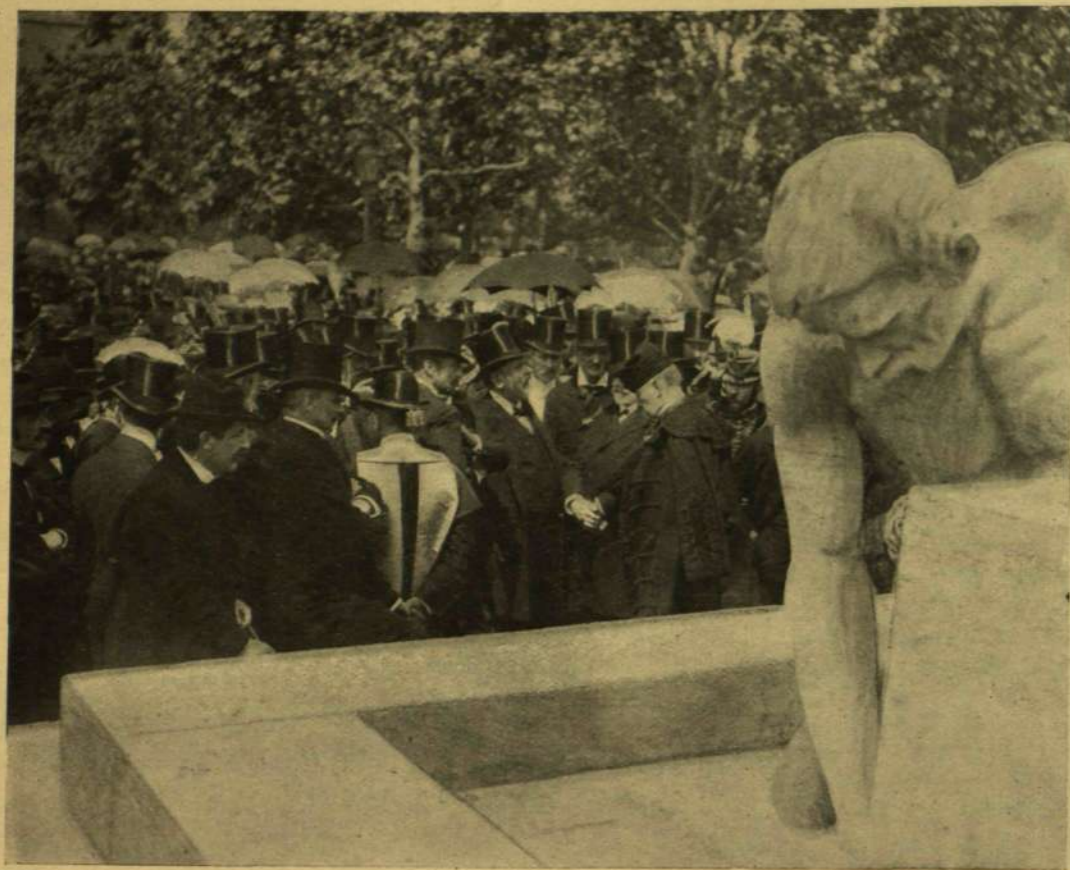
— Csak úgy, (vállat vont) de gyerünk innen.

— Hová?

— Hát egyelőre hozzánk, a hol még a végrendeleten kell átesned, azután majd szabad léssz, és velem is ráérsz egy kicsit beszélgetni.

— Hozzátok? — kérdé fojtott hangon, szinte félénken.

— Igen, édes apám azt akarja, hogy nálunk

A közepén gróf Tisza István miniszterelnök Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszterrel, mellette Gromon Dezső államtitkár.

Elöl gróf Tisza István miniszterelnök, mellette Hieronymi, Berzeviczy, gróf Khuen-Héderváry és Flósz miniszterek, szélről Fadrusz János özvegye.

PILLANATFÖLVÉTELEK A SZOBOR ELŐTT A LELEPLEZÉSKOR.

legyen a végrendelet felolvasása s nekünk is szabad lesz bemenni.

— Kik azok a «nekünk»?

— Hát a Mari testvérem. Nem emlékszel már rá?

— Hogyne emlékezném!

— Azért mondom, — fecsegett Pál, — mert ti katonák könnyen felejtitek, azt mondja, a lányokat. Andere Städtchen, andere Mädchen.

— Ki mondja azt?

— Mari testvérem.

— Ó mondta?

— Ó, de mit csodálkozol ezen?

A kastély kopjás vaskerítésénél Gyengő ügyvéd várt rájuk s egy pár lépést tett eleibök; ugyanott a szolgabíró, Bekeházy Gábor mutatta be magát a főhadnagynak.

— Sok szépet hallottam felőled, — szólt nyá-

jasan a vidéki gentry mindjárt bizalmas modorában.

Mindez megmelegítette egy kicsit Laczit az epedve várt és most mégis rettegett pillanathoz, a bárói család elé lépni. Mindamellettt inkább rontott volna rá egymaga egy porosz ezredre. Sajátszerű szeptegéssel ment végig a parkirozott udvaron, az ügyvéd a kocsijához lépett és annak a ládájából egy kis bőrtököt húzott ki, azt

A SZÉCHENYI-TÉR A SZOBORRAL A LELEPLEZÉSI ÜNNEPEL UTÁN.

GRÓF TISZA LAJOS SZOBORÁNAK LELEPLEZÉSE SZEGEDEN. — Jelfy Gyula fényképel.

a hóna alá fogta, a szolgabíró pedig anekdotákat beszélt a közelebbi korteskedésből, hogy a siroki kántor betanította a papagályát «Éljen Inokay követünk» kiáltásra és most a madárnak is három forint napidíjat követel a szemtelen.

(Folytatása következik.)

ZRINYI-ÜNNEPÉLY CSAKTORNYÁN.

Hazánk egyik igen érdekes része a Mura- és Drávától körülölelt Muraköz. Már csak azért is, mert bár nemzetiségi vidék s egyházilag horvát kormányzás alatt áll, a magyar állameszmének rendíthetetlen híve.

A magyarság gyűrűje, melynek eddig a Mura határt szabott, áttelepte már a folyót s föltartózatlanul hatol előre. S ebben a tekintetben a Muraköz főhelye, Csáktornya bámulatos haladást mutat föl. Ez a kis városka, hol 40 esztendővel ezelőtt csak az uradalmi tisztikar beszélt magyarul, ma már úgyszólván teljesen megmagyarosodott. Ipparal és kereskedéssel foglalkozó lakossága a hatvanas évek óta (csakis az u. n. belvárosban) 2384-ről 3692-re szaporodott; a magyarúl tudók száma 618-ról 2683-ra.

E vidék egykor a Zrinyiek székhelye volt s a Zrinyi-szellem mintegy benne van Muraköz véreben. Ha eddig idegen nyelvet beszélt is lakosságának nagyobb része, szíve azért a magyarság felé húz; szívesen magyarosodik s minden alkalmat megragad arra, hogy magyar érzületét hangoztassa s a magyar állameszme hívének vallhassa magát.

Ezt tette most is, mikor Csáktornya Zrinyi Miklósnak a költőnek és hadvezérnek emlékoszlopát állított. Csak látni kellett azt a néprádatot, mely zászlók alatt, zeneszóval vonult be a vidékről a fölvátás napján Csáktornyára, köztük 220 előjáró is, kik Muraköz 110 községét az ünnepélyen képviselték. Nem hivatalosan csinált lelkesedés volt ez, hanem az őszinte

A CSAKTORNyai ZRINYI-EMLEK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE.

hazafias fölbuzdulásnak önkéntes megnyilatkozása.

A Csákyak, Laczkfyak és Czillek után, kiknek uralma kevés nyomot hagyott Csáktornya történetében, az 1546-ik évben került Csáktornya a Zrinyi-család birtokába, s a szigeti hős azonnal vár jelleget adott neki, Zrinyi Miklós gróf, a költő és hadvezér pedig még inkább emelte. Az akkori legmagasabb foku harczászati igények szerint kiépítette és megerősítette s ismerve a költő finom műizlését, könnyen érthető Tölliusnak, a XVI-ik század nagy-hírű hollandi tudósának elragadtatása, mikoreg 1660-ban kelt levelében a várban összehalmozott

műkincseket, pénz- és éremgyűjteményt, könyvtárat, képtárat és a nagyértékű hadi diadaljeleket páratlanoknak mondja s Európa legragyo-góbb rezidenciájának nyilváníja Zrinyinek nagyúri kényelemmel berendezett csáktornyai várát.

Csáktornya nagy híre kapott a költő idejében, bel- és külföldről sűrűn keresik föl szereplő előkelőségek, sokszor a legfelsőbb körök-ből is, hogy legbonyodalmasabb kérdésekben tanácsát kérjék. Fontos tanácskozásokat tartanak a vár falai között, melyek sok esetben döntőleg folynak be az események kialakulá-sára.

Zrinyinek a kuzsanczi erdőben 1664 november 18-án történt váratlan halála azonban nagy változást idézett elő a vár és Csáktornya törté-netében.

Csak akkor fordult ismét a világ érdeklődése Csáktornya felé, mikor Zrinyi Pétert, mint a Wesselényi-féle összeesküvés részesét elfogták s ezalatt a várát neje, Frangepán Katalin szemeláttára fosztogatták, kincseit elhordták, történeti emlékeit részint megsemmisítették, részint közprédára bocsátották. Maga a gráci haditanács küldötte, Wildenstein János is, ki a császár nevében jött foglalni e «szomorú helyre», a tiszték részéről mindenféle akadályokkal találkozott: messziről nézhetett csak a pusztulást Zrinyiné 60 cselédjével minden élelem nélkül maradt; a 72 ágyú s fegyvereken kívül már csak néhány bútor, kép, térkép s egyéb apróság maradt a császári biztosnak lefoglalni való.

Szomorú idők következtek be ezután. Zrinyi Péter fej- és jószágvesztésre ítéltetvén, vele a Zrinyiek korszaka véget ér. Fölül ugyan kegyelem útján Zrinyi Miklós fiában, Ádámában; de mikor a zalánkeméni ütközetben 1691-ben a családnak ez utolsó sarja 29 éves korában elesik, megfordították teteme fölött a család czímerét: a Zrinyi-család megszűnt szerepelni Magyarországon történetében.

A költőt ott temették el Csáktornya szomszéd-ságában, a hajdani pálosok szentilonai kápol-nájában, a hová nagy gyászpompá mellett helyezték el nyugalomra felesége és két gyermeke mellé.

Síriját nem látni, kő sem jelzi nyugvó helyét, sőt az sem bizonyos ma miár: ott vannak-e még hamvai, de szelleme ott él a muraközi nép közt. Megmutatta ezt legközelebb a csáktornyai hazafias ünnepély egész lefolyása.

Az emlékoszlop fölvátása nagy érdeklődés közben ment vége június hó 12-én. Országos jelentőséget kölcsönzött az ünnepélynek a fővárosi és megyei küldöttségek részvétele. A Magyar Tudományos Akadémiát Wlassics Gyula volt miniszter, a Kisfaludy-Társaságot Bercsik Árpád, a Petőfi Társaságot Herczeg Ferencz, a Magyar Történelmi Társulatot ifj. dr. Reiszig

A CSAKTORNyai ZRINYI-EMLEK.

Dobosi E. fényképel.

MÁTYÁS KIRÁLY TÁLJA.

Igen becses, Mátyás király és neje Beatrix czimereivel díszített fayence tálat adtak el a napokban Párisban nyilvános árverésen 51 ezer frankon. Ezen úgy magyar vonatkozásánál, mint iparművészeti becsénél fogva egyiránt értékes műtárgy képét alkalmunk van most bemutatni.

A tál átmérője 46 centiméter, olasz fuenzai mű. Mátyás király halálának éve, 1490. előtt készülhetett, s igen valószínű, hogy ép úgy, mint több Corvin-codexet, a király váratlanul bekövetkezett halála miatt be sem hozták Budára, hanem künn maradt Olaszországban s idegen kézre került. Erre enged legalább következtetni, hogy nálunk ilyen fayence tálnak nyoma sincs, míg Londonban kettő van: egy a South-Kensington muzeumban, egy pedig a Morgan-féle magángyűjteményben. Ez utóbbit az 1900. évi párisi világiállításon magyar történelmi pavillonunkban akkori tulajdonosa, Mr. Charles Mannheim 25,000 frank értékkel állította ki, pedig ez teljesen ép, holott a képünkön látható tál nagy esorbólása ki van egészítve s maga a tál is kettőre repedt. Így emelkedik a világ-piaczon a régiségek ára!

Ez a tál Gaillard régiséggyűjtő hagyatékával e hó 8-án került árverésre, a venni szándékosok tudták, hogy Radics Jenő, a budapesti iparművészeti múzeum igazgatója Magyarország számára óhajta megvenni, nem is volt rá több árverező, csak még egy, de ez az egy nem engedett. G. Brauer Párisba szakadt hazánkba, kész volt a tál árát előlegezni, sőt a többletet sajátjából fedezni, mindhiába, az ellenfél korlátlan összegig árverezhetett, s végre 51,000 franc-kal győztes maradt. A Gaillard-család vásárolta vissza, s ezen az úton emelte fel még szebb jövő reményében az árát.

—m—

AZ ÉN KORTÁRSAIM.

Mikszáth Kálmán új könyve.

Egy album-szerű, ritka díszes kiállítású könyve gyűjtötte össze Mikszáth Kálmán azokat a tárcáz-cikkait, jellemrajzait, melyeket évek folyamán napjaink politikai életének szereplőiről s a politikai küzdelmek színtereiről írt. Országgyűlési karcokat már régebben kiadta s így a mostani kötet teljes képet nyerhetünk a kitűnő író publicisztikai működéséről.

Mikszáth karczatai tartalmuknál fogva publicisztikai művek, alkalom szülte legnagyobb részük s egy politikai irány fejeződik ki jellegzetesen bennük. Hogy azonban értékük s érdekük nem tűnt el az alkalmmal együtt, annak oka az, hogy formájuknál, a bennük nyilvánuló írói művészetnél fogva átsapnak a szépirodalom határaiba; s a politikai s szépirodalom szemével nézi az eseményeket s a szépirodalom színes, gazdag nyelvével mondja el róluk vé-

Zrinyi Károly.

A ZRINYI-TÉR ÉS ÁRPÁD-UTCA CSÁKORTORNÁN A ZRINYI-EMLEK LELEPLEZÉSEKOR.

Ede képviselte. Zala vármegye tizenhéttagú küldöttségét Hertelendy Ferenc főispán vezette, kit már előző nap bandériummal fogadott Csáktornya közönsége, valamint Wlassicsot is, kik elé küldöttségek is járultak. Képviseltették magukat még Zalaegerszeg és Nagykanizsa városok közönsége, a zalaegerszegi és nagykanizsai irodalmi körök, a zalaegerszegi állami főgimnázium, a nagykanizsai kegyesrendi főgimnázium és kereskedelmi iskola ifjúsága, a muraközi papság és tanítókör s Csáktornya társadalmi részéről tizenkét egyesület és testület. Alsó-Muraköznek egy pár száza menő küldöttsége is, nagy bandériummal élén, hosszú kocsisorban érkezett Csáktornyára. Kedvező hatást keltett Varasdmege képviselőjében az alispán vezetés alatt megjelent harmas küldöttség s különösen a zágrábi magyar szövetség harminc tagú küldöttsége, mely utóbbi zászlaja alatt két Rákóczi-korabeli ruhába öltöztetett apródal tétetett a közönség zajos tetszésnyilvánítása közben, díszes koszorút az emlékoszlop talapzatára. Megható színezetet adott az ünnepélynek Muraköz 110 községe képviselőjében 220 előljárójának a fölvonulása, kik zászlók alatt csatlakoztak az ünnepi közönséghez.

Az ünnepély délelőtt kilenc órakor kezdődött a különféle testületek és küldöttségek fölvonulásával a Zrinyi-téren, a hol az emlékoszlop áll. Első pontja a programnak a tábori mise volt, melyet a Zrinyi-vár belső udvarán szabad ég alatt Kecskés Ferenc felső-muraközi esperes-plébános mondott nagy papi segédlettel. Az ünnepi beszédet az emlékoszlop mellett, permetező esőben, az Akadémia képviselőjében dr. Wlassics Gyula volt miniszter, a kerület országgyűlési képviselője mondotta, rendkívüli hatást keltve. A muraközi horvátok néphez Lisziák Lajos kotori plébános intézett hazafias beszédet. Majd az ünnepélyen részt vett 27 küldöttség rakta le a koszorút, melyek közül különösen kettő vált ki: a zrinylalvai község koszorúja, melyet ama tölgyfának leveleiből fontak, mely a kuzsaneczi erdőben a Zrinyi Miklós emlékére állított piramis fölé borul, s Légrad közönsége, mely egykori vitéz kapitányának vára, a már megsemmisült Zerinvár telepéről hozott zöldelő galyat. Befejezésül Margitai József tanítóképző-intézeti igazgató, mint a szobrot létrehozó végrehajtó bizottság elnöke, adta át az emlékoszlopot Csáktornya és Muraköz közönségének megőrzés végett, Zala vármegye közönségének és a haza minden egyes lakójának a védelmébe, dráván-túli testvéreinknek kegyelmebe ajánlva. A város részéről Nuzsy Mátyás városbíró vette át az

emlékművet hazafias szavak kíséretében. — Az ünnepély után, melynek elején és végén s a tábori mise alatt is a tanítóképző-intézet ifjúsága énekelt, három helyen volt társasbéd, melyeknek egyikén Csáktornya közönsége a 220 előljárót vendégelte meg. Este fényes bál volt, melyet Csáktornya ifjúsága rendezett. Maga az emlékmű nyolcz méter magas művészi kivitelű oszlop, haraszt kőből faragva; tetején bronza öntött turulmadárral, mely kiterjesztett szárnyakkal karmai között lantot és kardot tart. Az oszlop alsó részén Zrinyinek relief mellképe látható, lejjebb a Zrinyi-czimer, alatta bronzalapon Zrinyi jelmondata: «Ne bántsát a magyart»; hátsó oldalán egy rövid idézet a «Szigeti veszedelem»-ből.

Az emlékmű Szász Gyula budapesti szobrász terve alapján készült, ki a bronzrészleteket mintáztta, melyeket Hirmann Ferenc budapesti ércöntő gyárában öntöttek. Az építészeti részt Ároky Aladár budapesti műépítész terve szerint Tersztenyák József csáktornyai kőfaragó faragta.

Az emlékoszlop a város felé néz, háttal a várnak támaszkodik, a mi nagy mértékben emeli elhelyezésének festői hatását.

leményét. Így minden jellemrajz egy-egy genre-képpé válik keze alatt, a melyet élvezettel olvas az is, a ki a rajzolt egyént nem ismerte. A jó regény vagy elbeszélés szereplő személyei az élő alakok hatását teszik az olvasóra: Mikszáth jellemrajzainak alakjai, ha aktuális érdeküket elvesztik is, úgy hatnak, mint a jól megrajzolt regény-alakok. Ez bizonyította, hogy jellemvonásaik híven vannak el-
leve s művészen előadva.

Mikszáth nemcsak benne él a politikai élet sodrában, hanem fölötté is. Fölébe emeli kritikai szel-
leme és életfilozófiája. E magaslattól helyes távlatból nézi a nagy emberek és a nagy események nagyságát s a kicsinyek kicsiségét egyaránt, egyiket se túlozva. Jól látja, hogy a nagyok egyénisége is sok apró vonásból van összetéve s az apró vonások közt nem egy van olyan, a mely közelebb hozza őket a kicsinyekhez. Félístenek nincsenek s különösen annak számára, a ki oly élesen belelát a lelkekbe, mint Mikszáth, a ki nem illuziókon keresztül nézi az embereket, hanem tiszta szemmel. S épen mert filozófus lélek, Mikszáth a kicsiny embereket, azok kicsinyes törekvéseit, becsúgyait, kapaszkodását, hűségét sem szemléli haraggal vagy megvetéssel hisz tudja, hogy az élethez hozzátartoznak ezek is. A fejedelmi rózsza ép úgy gyermeke a természetnek, mint a katáng-kór. Harag nélkül, mosolygva tűzi az embereket a tolla hegyére úgy, a hogy vannak; ha fáj nekik, azért fáj, mert az elevenekre tapintott. Nyugalomból csak egy érzés hozza ki: a szeretet; ha olyanról beszél, a kit szeret, hangja fölmelegszik, érezni mőgötte a szív lírai redőléseit. E szeretet határt szab szatirjának is: senkit sem sebez meg halálosan, nincs meg benne a született szatirikusok könnyörtelen vonása s úgyszólván soha sem torzít.

Ezek a tulajdonságok magyarázzák meg Mikszáth nagy hatású nemcsak az irodalomban, hanem a politikában is. Ő mint régi képviselő, nem tart nagy beszédek, nem politizál nagyképű komolykodással, hanem megfigyel s megfigyeléseit színes képekben adja az olvasó elé. S mert a képek tele vannak reális vonásokkal, mert e valóságok egy becses és tartalmas egyéniségnek keresztül szűrődve jelennek meg bennük: lehetetlen, hogy részük ne legyen a közvélemény irányításában.

Új könyvében végig vonul az olvasó előtt napjaink s a közelmúlt egész politikai története. Megismerjük a szabadelpvűpárti klubot, az elnöki széklet, a minisztertanácsokat, az új országházat; a politikai szereplők közül Ferencz József király, a királyné, Deák Ferencz, Tisza Kálmán, gróf Tisza Lajos, Szilágyi Dezső, Jókai, Széll Kálmán, gróf Khuen-Héderváry, báró Bánffy Dezső, Csemegei Károly s a kisebb alakok egész sora tűnik az olvasó elé élettelen képekben. Egy-egy ilyen rajz — pl. a minisztertanácsokról szóló — kicsiben valóságos tükörképe egy politikai korszaknak. Összesen harminczhat cikk van a könyvben.

A terjedelmes, szép kötetet egy nemrég megindult napilap, «Az Ujság» adta ki olvasóinak ajándékkul; az illusztrációkat, melyek között több színes kép és heliogravúr van, egész sereg jeles művésznők rajzolta hozzá, köztük Benczúr Gyula, Vágó Pál, Margitay Tihamér, Kimmach László, Pap Henrik, Hegedűs László, Neogrády Antal, Halmi Artur, Basch Árpád, Pataky László, Vesztőrczy Manó, a torzkép-rajzolóknál Homicskó Athanáz, Faragó József, Garay Ákos, Bér Dezső, stb.

Mikszáth Kálmán ez új könyvéből mutatványul a minisztertanácsokról szóló karczatot közöljük Neogrády Antal illusztrációival együtt.

A MINISZTERTANÁCSOK.

Írta Mikszáth Kálmán.

Elődeink, a diétai követek nagy augurok lehetnek hozzánk képest, kiket a mindentudás glóriája ragyogott be. Ha a szájukat kinyitották, mindenki elcsendesedett, ha mondtak valamit odahaza abból, a mit Pozsonyban fölszédtek, az úgy hangzott és úgy ment fülből-fülbe, mint valami csodás kijelentés, mint a jövődők homályából kihasított világító szilánk. Mint valami rádium, mely a vak embernek is fénylik.

Nevetség tárgya lett volna, a ki ellent mond, de könnyen is lehetett volna letorkolni!

— Magától a personalistól hallottam!
A personalistól, Szerencsy István uramtól! Messze van az innen! Ritka halandó beszélt azzal. Talán nem is existál.

Ma az újságok világában minden ember egyformán tud mindent, nincs kulissza, nincs zug, a hova a reporter szembe be nem lát. Ma még Klobusiczky János vagy Rosenberg Gyula sem tud többet, mint a mennyit négy krajczárért minden valamire való orr fölszippanthat, s még a minisztereket viselt exczellenciás úr politikai diskurzusát is megkorrigálhatja akármelyik jobb memoriájú patikáriussegéd.

— Tévedni méltóztatik, nem így volt.
Csak egyetlen misztikus sor van még a lapokban, a mit csak úgy nyersen lökött oda a reporter, — a minek tartalmát legtöbbször se ő nem tudja, se az olvasóval láttatni nem bírja.

«Ma több órai minisztertanács volt, melyen folyó ügyeket intéztek el.»
Bizonyos bűvös kód ül e sorokon, mely a magyar fantáziákat meghízalja. Minisztertanács volt! Vajjon mit tárgyalhattak? Pláne órákon keresztül. A szimatoló érzékek megfeszülnek, a kíváncsiság égető lesz, mint a szomjúság a só után. A politikusok kombinációi megindulnak, mint a csirkék a szérűn szemet keresve. Azonfelül is sok ezer és ezer ember, a kinek valami ügyes-bajos dolga van fent a legmagasabb régiókban, vagy a ki valamit vár a «Budapesti Közlöny»-ben, reménykedve gondol a minisztertanácsra s nem adná egy vak loért, ha bekukucskálhatna a kuleslyukon.

Pedig nem sokat látta. Mert a minisztertanácsok a legegyszerűbb dolgok a világban, még a falusi tanács is ünnepélyesebben tanácskozik, mint a kormány.

A miniszterelnöki palota nagytermétől balra a harmadik szobában szoktak lenni a minisztertanácsok egy nagy kerek mahagoni asztal körül. Angolos, besüppedő bőrkarszékekben ülnek a miniszterek, mindeniknek kirakva maga elé az aktái. Még csak esőngetyű sincs az asztalon. Minek is? A kabinet homogén. A kabinet össze nem vesz. A csöndet nem kell helyreállítani soha sem. Az asztalon csak egy szivardoboz van, néhány sárkánykőrmos bronz hamutartó, gyufatartó, egy tálcza vizes poharakkal, egy tintatartó (ott, a hol Tarkovics ül). Szükség végre a minisztertanácsosok néhány ezeruza és az elmaradhatatlan Szimesák, a ki az ajtó-nál őrködik kívül s ha sürgős esetben be kell jönnie, olyan szellemléptekkel tud járni, hogy a legtekélyesebb falusi kisérlet is megirigylhetné. Nálánál csak a falon függő miniszterelnökök, a palota elmult gazdái csendesebbek, kik rideg méltósággal sorakoznak egymás mellett, rendjeleikkel bíboros mentéiken, kardjukra támaszkodva. Miért a kardjukra? Hiszen mint miniszterelnökök azt mondták, hogy ők a többségre támaszkodnak. Ah, ezek a régi, elmult miniszterelnökök! Mintha egy sirbolt volna ez a hely, a hol nincs semmi hangos, semmi élő, csak az emberi szerkezet, a fali óra, a mint kísértetiesen lekegyetgi az időrészeceket Poe hollójaként: Soha többé, mindörökké...

A minisztertanácsok nem mindig voltak a palotában. A Deák-párt idejében össze-vissza tartották őket, leginkább a miniszterek szállásán. Hol itt, hol ott, a hol Deák akarta, a ki gyakran részt vett azokban, de nem szeretett Budára járni. A Gorove lakása volt a legkedveltebb hely, mert Gorovénak jó szakácsa volt, jó bora és szivarjai. Az első miniszteri tanácsokról nem is igen vezettek jegyzőkönyveket. (Azok csak a Könyi fejében vannak meg.) De fölösleges is lett volna. Mert vagy ott volt Deák és akkor ő mondta meg, mit kell tenni, vagy nem volt ott Deák és akkor úgy sem ért semmit, a mit határoztak.

Tisza idejében is gyenge mulatságok voltak a minisztertanácsok. A diktátor-miniszterelnök csak akkor hívta össze kollegáit, ha nem akarta a felelősséget ő maga vinni valamért. Különben se voltak azok kollegák. Csak a Tisza irnokjai. Az egész hivatalnoki kar egy gyűjtő név alá volt fogható: Tisza és irnokjai. Az semmit sem tett, hogy a külvilág előtt egyik-másik irnok miniszternek, titkárnak vagy fogalmazónak neveztetett. Az egész hatalom az ő sovány kezében volt. És mily iróniája a sorsnak, hogy e hatalmas államférfiú mégis azt a látszólagos

Minisztertanács.

okot választotta bukásának, hogy a miniszter társai leszavazták. Van benne egy kis komikum, mint a roppant erjű lord Mowibley esetében, ki negyven halalos sebben nem pusztult el s végre méhcspéstől halt meg.

Szapáry Gyula némi bürokratizmust hozott be a minisztertanácsokba. Szóval, a mint Szimcsák öregedett, azon mértékben fejlődött a minisztertanács intézmény is. Bizonyos előre kitűzött napokon minisztertanács tartatot. Szerette a kitűzött napokat. A főispánokat például csak csütörtöki napokon fogadta. (Ettől a jour fix-től megbokrosodva köszöntek le az olygarcha főispánok.) A minisztertanácsokon valóságos csaták folytak. Három nagy legényét örökölt Tiszától: Baross Gábor, a zordon «tót szerencsen»-t, Szilágyi Dezsőt, a mummuthót, a ki ha húzta a szekeret, jót rántott rajta, de ha félrelépett (pedig folytonosan lépkedett), öszszetört rajta valamit. A harmadik volt Wekerle, a veszedelmes mosolyú és népszerűségű Wekerle. E két utóbbi erősen összebarkóztott, úgy voltak, mint Philemon és Baucis. Szilágyi gyakran volt más nézetben, mint a kabinet feje, s ezt nyíltan is megmondta, maga mellé képezvén dédelgetett Wekerlét is:

— En és a «püspök», nem vagyunk veled egy nézetben.

Bajszatlan volta miatt nevezte Wekerlét püspöknek. Úgy bánt vele, mint egy nagy newfoundlandi egy uszkárral. Daczára az igazott jeleneteknek és vitáknak, a grand seigneur Szapáry honosította meg azt a szokást, hogy a miniszterek ott maradtak vacsorán is, — bár inkább szerette minisztertanácsánál benső titkaiba beavatni bizalmas tanácsadóit, báró Huszár Károlyt és a szerencsétlen végű Bokros Eleket. E vacsorák pompások voltak, de a resort-miniszterek véleménye szerint feszesek, mert a kegyelmes asszony prasidedt az asztalnál, s nem lehetett se szabadon disputálni, se józai anekdotákat elmesélni.

A vacsorák különben nem állíthaták meg a végzetet, mert Szapáryt épen a minisztertanácsai vitték a bukásba, a mennyiben az egyházpolitikai reformokra nézve Szilágyi és Wekerle vélemény-összetűzésbe kerültek vele, s a szabadelpvűpárt őket követte.

Wekerle tanult a példákban, de csak egyben, hogy a minisztertanács utáni vacsorákon kizárólag csak férfiak vettek részt. Ez megint újítás volt. Az asszony-nékiúség. E vacsorák igazi fiatalos, vidám dinom-dánomok voltak, kivált eleinte, míg az ég túlságosan el nem borított Bécs felől. A kabinet lázasan dolgozott, tudva, hogy halálos betegségben szenved. Meg akarták csinálni minden áron az egyházpolitikai reformot, a mit ők (bizonyos naiv öntetszelgészel) «nagy alkotás»-nak neveztek.

— Ne siessetek, — figyelmeztette Wekerlét e sorok írója, — ne siessetek, mert baj lesz.

— Milyen baj?

— Mert olyanok vagytok, mint a hektikus asszony, a ki viselős.

— És?

— És addig meg nem halhat, míg nem szül. A benne levő csecsemő életi. A szülés után azonban biztos a halál.

Úgy is lett. Közszegen már a király nem ültette Wekerlét maga mellé a kocsiba. (Ilyen különös parabólákban beszél a király.) Egy ebéd alkalmával a cserlen elfelejtette megszólítani, de a csecsemő benne volt, nem árthatott neki.

Utána az okos Bánffy jött, a ki először szorította merevebb formák közé a minisztertanácsokat. — De még a saját miniszterelnöki bürojának is ő adott először körvonalazott tartalmat, s a more patrio miniszterelnöksésködes helyett, mely némi rendszertelen felülvatko-

Estély a minisztertanács után gróf Szapáry Gyulánál.

száz évig ült, az aacheni székesegyházban most is látható.

* A Vatikánban őrzött aranyérmek edények, lánczok és egyéb aranytárgyak mennyisége oly nagy, hogy azokból állítólóg több aranypénzt lehetne verni, mint a mennyi mostanában egész Európában forgalomban van. Ezen kincseket évszázadok óta Rómába zárandokolt uralkodók, fejedelmek és egyházmegyék vitték. A kisebb értékű arany és ezüst ajándékokat a pápák a pénzverdébe küldték.

* Du Chaillu, a híres francia utazó Szent-Pétervárott tartott egyik felolvasásában felemlítette, hogy Nyugat-Afrikában nem kevesebb mint 22 ezer házassági ajánlatot kapott. Egy szerecsen egyszerre 753 menyasszonnyal kínálta meg. Erre Du Chaillu azt felelte, hogy azon esetre, ha ezek közt egyet elvinnie, a többi 752 féltékenységtől kellene tartania. «Ebben igaza van — mondá a király — azért vegye el valamennyit.»

* A német hadseregben minden katonát — gyalogost vagy lovasát — úszni tanítanak, még pedig úgy, hogy teljes felszerelésben és fegyveresen is a vízben el ne merüljenek. A tanítás télen-nyáron folyik, miért is a katonai kiképzetés egyik fő tárgyának tekintik.

* A kötelező férjhez menés megszüntetése. A japáni mikadó egy új törvényt bocsájtott ki, melyszelint ezentúl a japáni nőnek szabadságában áll hadjadonknak maradni. Eddig ugyanis minden leánynak egy bizonyos életkor elérése után a hatóság hivatalból férjet választott, a kit a nőnek ellentmondás nélkül el kellett fogadnia.

* A villamos és automobil kocsik gyors terjedését eléggé bizonyítja, hogy például New-Yorkban egy év óta 1328 istállóval kevesebb van és a lovak száma 8600 darabral megfogott, a párisi omnibusz társaság pedig tavaly kétezer feleslegessé vált lovát adott el.

* A világ legmagasabb háza a new-yorki Park Rowban van. A 38 emeletes házban 27 napilap szerkesztősége és kiadóhivatala ütötte fel tanyáját. A közlekedést három nagy emelőgép (lift) eszközöli, melyeken az ember a földszintről a 38-ik emeletre két perc alatt feljut. Az óriási épület egy részvénytársulat tulajdona s évenként átlag hat százalékos jövedelmez.

* A párisi Opera mult évi jövedelme keres számban három millió frank volt. Utána a Theatre Français s az Opéra Comique egyenkint harmadfél millió frankkal következnek. A többi nagyobb színházak jövedelme 1 millió 600 ezer és 1 millió 100 ezer frank közt váltakozott.

* Narancsfogyasztás Angliában. A mult év lefolyása alatt Angliában nem kevesebb, mint 600 ezer métermáza francia és spanyol narancsot fogyasztottak el. Ez idő szerint a narancs többé már nem tekinthető fényűzési gyümölcsnek, mert ára gyakran a burgonya árával egyforma.

* Az indián népfaj számára száz év óta rohamosan fogy. Jelenleg mindössze 370 ezer indián él, kik részint az Egyesült-Államokban részint pedig Kanadában tengődnek. 1795-ben csupán az Egyesült-Államok területén nyolczadfél millió indián lakott.

* Az első zálogházak. A zálogházak eszméjét legelőször egy Term Barnabás nevű olasz barát pendítette meg, ki a XV-ik század elején a perugiai templom szószekéréről az ottani uszorások ellen kikelvén, a város polgárait felhívta, hogy a szegények számára egy Monte di Pietà-t (könyörület hegyét) alapítsanak, melyben szegény emberek kézi zálogra, csekély kamat mellett pénzt kaphatnának. A perugiaiak példáját az olasz felsziget többi városai is követték. Franciaországban, nevezetesen Párisban, az első zálogház 1777-ben a Mantes-Manteauf utcában ugyanabban az épületben nyílt meg, hol most is fennáll.

* Görögországban a halálos ítéletek végrehajtása eddig sok nehézséggel járt, mivel nem akadt ember, ki a hóhér teendőit elvállalta volna. Most úgy segítettek a dolgon, hogy egy halálra ítélt gonosztevőnek kegyelmet ígértek, ha a hóhér állását elfoglalja. Az ily módon szerzett hóhér a naupliai kikötő egyik kis szigetén lakik, hova napi szükségleteit egy hajós hordja, a ki azonban a hóhérral soha szóba nem áll, kétszer egy esztendőben egy kormánygőzös a hóhért a szárazföldre hozza, hol aztán véres teendőit elvégzi.

* Nagy nyugodj. II. Károly angol király Richmond herczegnek hű szolgálataiért évi 19,000 font sterling nyugodjft rendelt, még pedig úgy, hogy ezen összeget a herczeg utódjai is örök időkre kapják. Ennél nagyobb nyugodjft nincs a világon.

* A világon forgalomban levő arany pénz sulya az angol bank becslése szerint 17300 mázsára tehető. Ezen sulyból kopás által évenként átlag három századrész elvész.

* A czápák újabbán valami ismeretlen okból ismét visszatértek az európai tengerekre. Így például a Balti-tengerben, hol 1759 óta czápát nem láttak, most nagy számban mutatkoznak.

get a hozzá intézett kérdésekre, nagy ritkán ejtvén ki egy hangos «ühüm» vagy «hja» szót s ha azt kérdezik, miért oly szótlán, miért vonul el az emberektől, a nagy faggatásokra végre megszólal:

— Nem lehet, nem szabad emberek közé járnom, mert hátha akaratlanul valami minisztertanácsi titok találna kicsúszni a szájamon.

Jár-kegel egyedül Buda utcáin társtanul, idegenül, mint az üstökös, mereven becsukott ajkakkal, földre szegezett fejjel, nehogy a szeméből kiolvassanak valamit és gyűjti hallgató koponyájába szerdáról-szerdára a legsajátóságosabb államtitkokat. Ha egy-egy újságíró látja, irigykedve néz utána:

— Istenem, mennyi entrefilet-tárgy lehet ebben a fejben!

szából állott: — ezt tedd, így tedd, megvonta annak hatáskörét szigorú vonalakkal. — A minisztertanácsokat szeredára rendelte. Folyó-ügyek talán nincsenek minden héten, de szerda minden héten van, tehát minisztertanács is minden héten tartatik. Ez látszólag jelentéktelen rendelkezés, de a kíváncsiságot, mint az odvas fogat, kihúzta vele. Hiszen nem azért van minisztertanács, gondolták, mert végezni való van, hanem csak azért, mert szerda van — s így az emberek figyelme elvonatott az ügyekről. Az pedig jó.

Bánffy okult azon is, hogy a minisztertanácsok már két alkalommal szavazták le a saját fejüket, behozta tehát szabályul, hogy a minisztertanácsban csak olyan indítványokat lehet tárgyalni, melyek előzetesen írásban voltak a miniszterelnöknek bejelentve. Am alapjában igen óvatos és bölcs dolog, mely a megfélemlítések útját vágja, de az akkori kabinet temperamentumát tekintve, — csak épen annyi volt, mintha szelid bárányokra tenne valaki szájkosarat.

A Bánffy minisztertanácsai nyájás, barátságos megbeszélések voltak tehát, a hol ritkán fordultak elő nézeteltérések.

Erdély Sándor akadékoskodott néha, de ez soha se ment vérbe. És azonfelül megint volt egy nagy újítás. Az asszony-néklüliség után — igazi asszony-kultusz. A miniszternek kora. (Ne feledjétek a fehér czilindereket a Bánffy-korból és a miniszternéket.) Mikor az excellenziás urak elvégezték már a folyó ügyeket és összeszedték az asztalról a paksamétáikat, egyszerre szétnyitlák a szőnyeges ajtók és megjelent a lakáj:

— A vacsora tálalva van!

A miniszterek felkeltek és kivonultak az ebédlőbe, a hol mindenki ott találta a kedves feleségét a vidáman pattogó kandalló körül, vidám tric-tracsba merülve. Így lett a minisztertanácsból kedélyes soirée és kicsi hja, hogy nem bálnak végződött. Hanem hát minden elmulik a világon. Széll Kálmán már nem birt kitalálni semmi újat s nem akart megtartani semmi egészen régit. Derogált volna neki.

Alatta megint kezdtek eltávozni a minisztertanácsok, családias jellegüket veszítve. A miniszterek maguk is részben elsavanyodott emberek voltak, a kik ide is, oda is kezdtek át-sandítani. És csak egy maradt végesvégig egyformának, a jó Tarkovich államtitkár a minisztertanácsos jegyzőkönyvek tollvivője, a ki nem is él már az emberiség számára csak a protokollumokban, évek hosszú soráig ki nem mozdul hivatalszobájából, csak a szerdai délutánokon, lassan-lassan a beszélgetést is elfelejtette és csak fejrázással, vagy fejbólintással felel-

EGYVELEG.

* Nagy Károly császár holttestét egy márvány trónra ültetve temették el 814-ben az aacheni templom kápolnájának sírboltjába. 1001-ben III-ik Ottó császár a sírboltot felnyitlatta, melyben a hulla akkor is csodálatos épségben volt. 1165-ben Barbarossa Frigyes császár utána pedig 1215-ben II-ik Frigyes császár nyitlalták fel ismét a sírboltot s ez utóbbi nagy elődjének földi maradványát egy ezüst és egy arany kaposóba záratta. A márvány trón, melyen Nagy Károly holtteste több mint négy-

száz évig ült, az aacheni székesegyházban most is látható.

* A Vatikánban őrzött aranyérmek edények, lánczok és egyéb aranytárgyak mennyisége oly nagy, hogy azokból állítólóg több aranypénzt lehetne verni, mint a mennyi mostanában egész Európában forgalomban van. Ezen kincseket évszázadok óta Rómába zárandokolt uralkodók, fejedelmek és egyházmegyék vitték. A kisebb értékű arany és ezüst ajándékokat a pápák a pénzverdébe küldték.

* Du Chaillu, a híres francia utazó Szent-Pétervárott tartott egyik felolvasásában felemlítette, hogy Nyugat-Afrikában nem kevesebb mint 22 ezer házassági ajánlatot kapott. Egy szerecsen egyszerre 753 menyasszonnyal kínálta meg. Erre Du Chaillu azt felelte, hogy azon esetre, ha ezek közt egyet elvinnie, a többi 752 féltékenységtől kellene tartania. «Ebben igaza van — mondá a király — azért vegye el valamennyit.»

* A német hadseregben minden katonát — gyalogost vagy lovasát — úszni tanítanak, még pedig úgy, hogy teljes felszerelésben és fegyveresen is a vízben el ne merüljenek. A tanítás télen-nyáron folyik, miért is a katonai kiképzetés egyik fő tárgyának tekintik.

* A kötelező férjhez menés megszüntetése. A japáni mikadó egy új törvényt bocsájtott ki, melyszelint ezentúl a japáni nőnek szabadságában áll hadjadonknak maradni. Eddig ugyanis minden leánynak egy bizonyos életkor elérése után a hatóság hivatalból férjet választott, a kit a nőnek ellentmondás nélkül el kellett fogadnia.

* A villamos és automobil kocsik gyors terjedését eléggé bizonyítja, hogy például New-Yorkban egy év óta 1328 istállóval kevesebb van és a lovak száma 8600 darabral megfogott, a párisi omnibusz társaság pedig tavaly kétezer feleslegessé vált lovát adott el.

* A világ legmagasabb háza a new-yorki Park Rowban van. A 38 emeletes házban 27 napilap szerkesztősége és kiadóhivatala ütötte fel tanyáját. A közlekedést három nagy emelőgép (lift) eszközöli, melyeken az ember a földszintről a 38-ik emeletre két perc alatt feljut. Az óriási épület egy részvénytársulat tulajdona s évenként átlag hat százalékos jövedelmez.

* A párisi Opera mult évi jövedelme keres számban három millió frank volt. Utána a Theatre Français s az Opéra Comique egyenkint harmadfél millió frankkal következnek. A többi nagyobb színházak jövedelme 1 millió 600 ezer és 1 millió 100 ezer frank közt váltakozott.

* Narancsfogyasztás Angliában. A mult év lefolyása alatt Angliában nem kevesebb, mint 600 ezer métermáza francia és spanyol narancsot fogyasztottak el. Ez idő szerint a narancs többé már nem tekinthető fényűzési gyümölcsnek, mert ára gyakran a burgonya árával egyforma.

* Az indián népfaj számára száz év óta rohamosan fogy. Jelenleg mindössze 370 ezer indián él, kik részint az Egyesült-Államokban részint pedig Kanadában tengődnek. 1795-ben csupán az Egyesült-Államok területén nyolczadfél millió indián lakott.

* Az első zálogházak. A zálogházak eszméjét legelőször egy Term Barnabás nevű olasz barát pendítette meg, ki a XV-ik század elején a perugiai templom szószekéréről az ottani uszorások ellen kikelvén, a város polgárait felhívta, hogy a szegények számára egy Monte di Pietà-t (könyörület hegyét) alapítsanak, melyben szegény emberek kézi zálogra, csekély kamat mellett pénzt kaphatnának. A perugiaiak példáját az olasz felsziget többi városai is követték. Franciaországban, nevezetesen Párisban, az első zálogház 1777-ben a Mantes-Manteauf utcában ugyanabban az épületben nyílt meg, hol most is fennáll.

* Görögországban a halálos ítéletek végrehajtása eddig sok nehézséggel járt, mivel nem akadt ember, ki a hóhér teendőit elvállalta volna. Most úgy segítettek a dolgon, hogy egy halálra ítélt gonosztevőnek kegyelmet ígértek, ha a hóhér állását elfoglalja. Az ily módon szerzett hóhér a naupliai kikötő egyik kis szigetén lakik, hova napi szükségleteit egy hajós hordja, a ki azonban a hóhérral soha szóba nem áll, kétszer egy esztendőben egy kormánygőzös a hóhért a szárazföldre hozza, hol aztán véres teendőit elvégzi.

* Nagy nyugodj. II. Károly angol király Richmond herczegnek hű szolgálataiért évi 19,000 font sterling nyugodjft rendelt, még pedig úgy, hogy ezen összeget a herczeg utódjai is örök időkre kapják. Ennél nagyobb nyugodjft nincs a világon.

* A világon forgalomban levő arany pénz sulya az angol bank becslése szerint 17300 mázsára tehető. Ezen sulyból kopás által évenként átlag három századrész elvész.

* A czápák újabbán valami ismeretlen okból ismét visszatértek az európai tengerekre. Így például a Balti-tengerben, hol 1759 óta czápát nem láttak, most nagy számban mutatkoznak.

Dr. GOLDZIHNER IGNÁCZ.

Dr. Goldziher Ignác az orientalista tudomány modern kritikai színvonalon való művelésében Európaszerte ismert nevű képviselője a magyar tudomány ama hagyományos törekvésének, mely a Kelet megismerésére irányul, s melynek szolgálatában ő előtte oly jeles férfiak állottak, mint Kőrösi Csoma Sándor és Vámbéry Ármin. E téren kifejtett működéséért Goldziher a *cambridgei* egyetem, Angolország ezen egyik legelőkelőbb tudományos intézete közelebb *disz doktorrá* avatta fel, elismerve ezzel azokat a jelentős eredményeket, melyek három évtizedet meghaladó tudományos működéséhez fűződnek. S a jeles tudós valóban már nem egy esetben szerzett becsületet a külföld előtt a magyar kulturális törekvéseknek.

Goldziher Ignác Székesfehérvárott 1850 június 22-ikén született. Tanárai, Vámbéry Ármin és Ballagi Mór, idejekorán fölismerék hivatottságát; itthoni tanulmányai végeztével pedig báró Eötvös József akkori vallás- és közoktatási miniszter állami ösztöndíjjal külföldre küldte. Főleg Berlinben és Lipcsében hallgatta az egyetemi előadásokat, aztán 1872—73-ban Leyden, Hága és Bécs keleti kéziratokban dúsz könyvtáraiban búvárokodott. Hazatérése után a 22 éves fiatal tudóst a budapesti egyetem 1872-ben magántanárként képesítette, miután már elébb az Akadémia levelező tagjává választotta. Ezután több éven át Egyiptomban, Szíriában és Palesztinában folytatta kutatásait, szintén állami ösztöndíjjal.

1876-ban nagy feltűnést keltett a zsidók mythosáról szóló német nyelven írt műve, melyben mint a Müller Miksa mythologiai iskolájának avatott tanítványa mutatta be magát; közben az arabs philologiai dolgozatok egész sorát bocsátotta közre. Első nagyobb műve csakhamar angol fordításban is megjelent. Ugyancsak 1876-ban a pesti izraelita hitközség titkári állását foglalta el. Ez állásában nemcsak a közjótékony, hanem főleg a magyar tanügy terén is jelentős érdemeket szerzett. Hivataltal elfoglaltsága mellett ritka munkakerőre valló tudományos tevékenységét fejtette ki. Az iszlamra vonatkozó műveiben főleg a mohammedán tradíció, az ú. n. «hadith» földolgozásával úttörő munkát végzett. Az iszlam fejlődéstörténetének ismerete számára új forrásokat nyitott meg.

E munkáiban, mint egyéb műveiben is, mindig a philologiai pontosság, a történetész éleslátása és helyes ítélete, az ázsiai vallás- és művelődéstörténeti kölcsönhatások élesszemű megállapítása jellemzi. A tudományos világ ma általában Goldziher tekinteti a mohammedán világ egyik legalaposabb ismerőjének. A legjelesebb orientalista tudósok nem egyszer fejezték ki iránta rokonszenvüket és tiszteletüket. E tudományág Nesztora, a német Neidke pl. neki ajánlotta legújabb művét; az angol Robertson-Smith korszakos művének, mely a régi arabiai rokonsági és házassági intézményről szól, Goldziher által bővített 1903-ban megjelent második kiadását a szerző utolsó akaratára alapján bízták ő reá; egy jelentős legújabb arabs kiadvány (Le livre de Mohammed ibn Thoumert) átnézésére és bevezetéssel való ellátására is Goldziher kérte fel az algiri francia kormány. Az orien-

talisták s a vallástörténeteszek nemzetközi kongresszusain, melyeken Akadémiánk és a magyar kormány kiküldetésében sokot részt venni, Goldziher felolvasásai rendszerint kiváló érdeklődést keltenek. Az 1899-iki orientalista kongresszus reá bizta az iszlám encyclopaediájának központi szerkesztését; az 1893-iki stockholmi kongresszuson Oszkár svéd király, maga nyújtotta át a szaktársai által Goldzihernek odaitélt nagy aranyérmét és egyidejűleg a svéd Wasa-rend lovagjává nevezte ki. A *szentpétervári* orosz czári akadémia kültagjának, a *londoni* Royal Asiatic Society, legutóbb a *bengáli* keleti társaság is disztagjának választotta. A Magyar Tudományos Akadémiának 1894 óta rendes tagja.

Tudományos művein kívül mint tanár is nagy hatással terjeszti kutatásai eredményeit a budapesti egyetemen, hol 1894 óta mint czimzetes nyilvános rendes tanár működik.

GOLDZIHNER IGNÁCZ.

Erdélyi fényképe.

Ennek annál nagyobb a fontossága, mert művei, melyek az egész világ szaktudósainak vannak szánva, többnyire német nyelven jelennek meg, bár több önálló könyvet s nagyszámú értekezést adott ki magyarul is.

Abban a törekvésben, hogy a magyar tudomány európai színvonalra emeltesse, Goldziher a legsikeresebb munkások egyike. A tudományág, melylyel foglalkozik, nincs ugyan közvetlen érintkezésben nemzeti életünk jelen szükségleteivel; oly körben mozog, mely inkább csak a kevés számú szakemberek érdeklődésével találkozik, — pályája mégis hathatós tanúbizonysága annak, hogy a magyar tudomány kész is, képes is kivenni a maga részét a mivel nemzetek nagy, közös kutató munkájából.

Dr. Osztern Salomon.

VULKÁN JÓZSEF ÜNNEPLÉSE.

Nagyváradon június 9-én egy érdemes román írónak, Vulkán Józsefnek jubileumát ünnepelték, kinek neve nemcsak a román közönség előtt ismeretes, hanem a magyar irodalmi körökben is, s a Kisfaludy-Társaság már harmadik év előtt külső tagjai közé választotta. Érdemet

erre a magyar és román népköltés érintkezéseinek kimutatásával, főleg a román népdalok magyar fordításával szerzett.

Vulkán József allandóan Magyarországon lakik, itt alapította Budapesten «Familia» című szépirodalmi lapját is, melyet később Nagyváradon szerkesztett tovább és ott érte meg most negyvenedik évi írói jubileumát is. A román nyelvű közönség egyik legkedveltebb lapja ez.

Vulkán a magyar föld szülőtte, Bihar megyéből, görög-katholikus papi családból származik. Született Hollódon 1841-ben. Atyja nagyváradi görög-katholikus kanonok volt, Vulkán Sámuel püspöknek unokaöccse. Anyja Irinyi Viktória, nővére Irinyi József jeles írónak s Irinyi Jánosnak, a gyufa feltalálójának. Tanult Nagyváradon, majd a budapesti egyetemen végezte a jogi tanulmányait, s az ügyvédi vizsgát is letette. A fővárosban az irodalom iránt való vonalmát és tehetségét nagyon ébresztette a hatvanas évek magyar irodalmi felpezsdülése és az ismeret-

ség e mozgalom részeseivel. Már akkor a «Concordia» czimen megjelent román politikai lapba írt tárczákat és irodalmi dolgozatokat, s nemskára, 1865-ben megalapította most negyven éves szépirodalmi hetilapját, a «Familia»-t. Szerkesztette még a «Gura Szatului» (falu szája) nevű élelzetet is. Szépirodalmi munkásságának negyven éve alatt írt három nagyobb regényt, sok elbeszélést, színművet, melyeket a bukaresti Nemzeti Színházban adtak elő. «István vajda» című tragédiáján kívül, melyet a bukaresti Nemzeti Színház jutalommal tüntetett ki, s melyet magyar fordításban a nagyváradi Szigligeti-színházban is előadtak, írt még több társadalmi vigjátékot és népszínművet.

Irodalmi érdemeiért a bukaresti tudományos akadémia már régebben rendes tagjai közé választotta, a Kisfaludy-Társaság pedig a hetvenes évek legelején a magyar és román irodalom kölcsönös ismertetésének méltánylásul külső tagjai közé igttatta. Itt a román népköltésről tartott székfoglalót, s ezután is többször olvasott föl a román népköltésből maga által fordított darabokat. A Kisfaludy-Társaság egy kötet szerkesztésével is megbizta, mely «Román népdalok» czim alatt jelent meg s a nagy részét Vulkán fordította.

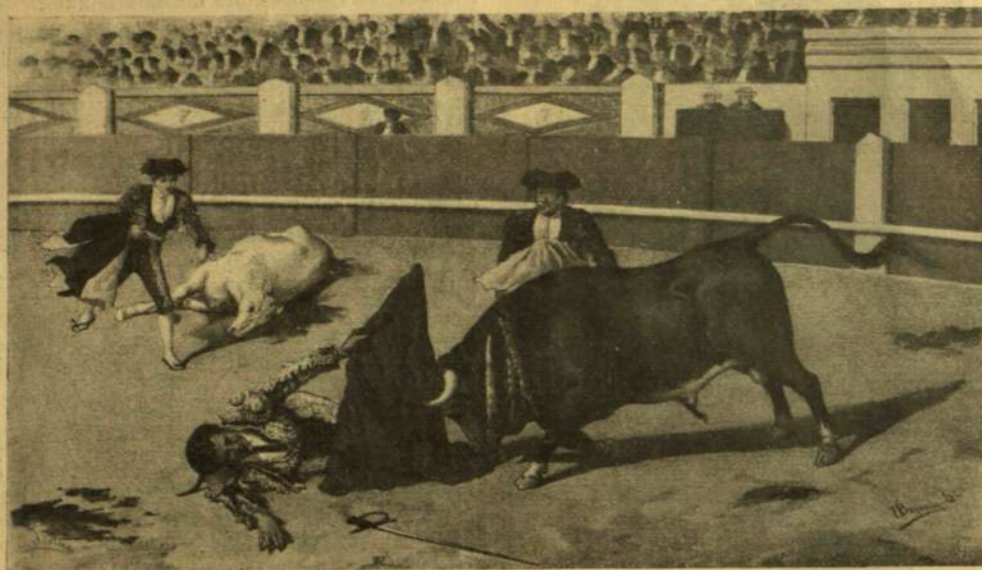
Lapja negyven éves jubileuma alkalmából a bukaresti akadémia meleg hangon üdvözölte. A párisi román egyetemi ifjak körirataban hívták fel a külföld összes egyetemének figyelmét, hogy vegye ki részét az ünneplésből.

A «Familia» jubilaris száma diszkiadásban jelent meg. A lapot homlokán Erzsébet román királyné (Carmen Sylva) emléksora díszítette. Utána tudósok, az irodalom és közélet jelesei, művészek, zeneszerzők írtak dolgozatokat, emlékmondatokat. Üdvözölni igen sokan érkeztek Nagyváradra, kivált a tanuló ifjúság sorából. Képviselvé volt a román tudományos akadémia s valamennyi román irodalmi társaság; emléktárgyakkal halmozták el az érdemes író. Kapott három ezüst koszorút, több babékoszorút, albumokat, festményeket. A román hölgyek ajándéka is festmény volt. A Párisban tanuló román ifjúság is elküldte emléktárgyait. Az ünneplést a nagyváradi «Zöldfa» fogadó termében tartották. Ott gyűltek össze a küldöttségek, és Vulkán nagyváradi tisztelői; ott üdvözölték s adták át a szeretet és elismerés jeleit. Sok üdvözlő irat és sürgöny érkezett az ünneplő íróhoz magyar barátaitól és tisztelőitől is.

SZÉCSI ANTAL.

1857—1904.

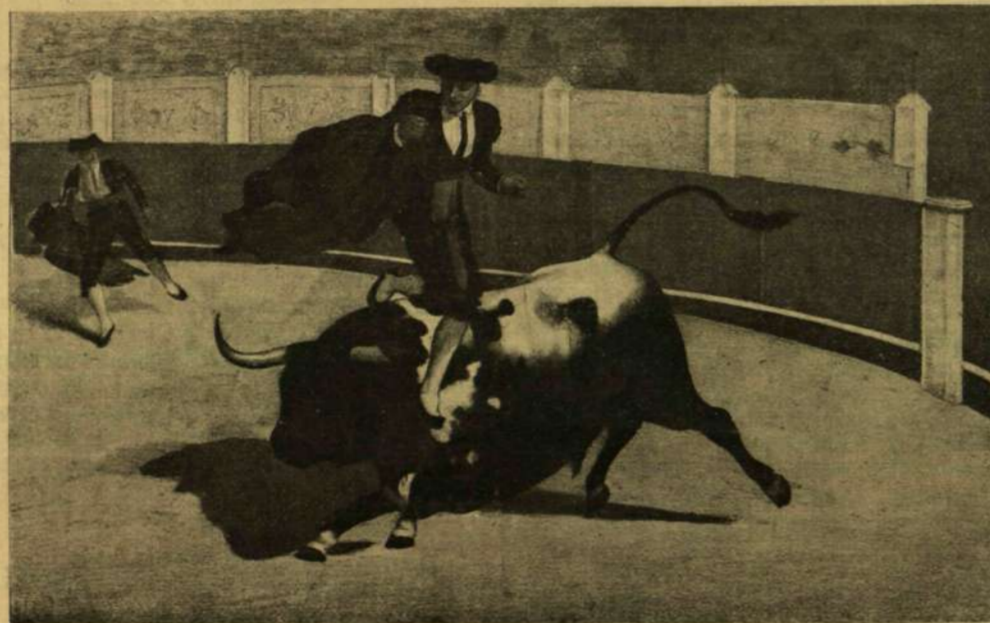
Szécsi, az ismert nevű szobrász, meghalt június 15-én hajnalban Budapesten. Még csak 47 éves volt, de már régebben betegeskedett. Mégis folyton dolgozott, legutóbb az Erzsébet-

A MATADOR KÜZDELME.

ügyességgel építettek fel oly rövid idő alatt, maga is valóságos látványosság óriási körben elhúzódó, három emelet magasságra emelkedő székoraival, nappali fényt árasztó villamos lámpáinak tömegével. Középpont van a porond, melyet deszkafallal elkerített folyósó választ el a közönség számára való helyektől. E folyósóba két ajtó nyílik, az egyik, melyen a «paseo» spanyol szó van felírva, jönnek be a viadok, a másik, kettős ajtó felírása: «toril» s ezen jönnek be s mennek ki a bikák. A mutatványok este nyolczkor kezdődnek, ekkor jön be a «cuadrilla»: elől három régi spanyol divatú fekete ruhás lovas, mögöttük a toreadorok, arannyal hímett, festői ruhákban, piros bélésű köpenyeket feldobják a páholyokba a hölgyeknek. A bírót páholyból ledobják nekik a toril kulcsát s csakhamar kijön egy bika. Az első pillanatban meghökkenve, komoran körülnéz, de menten körülveszik az aktörök, elkezdik ingerelni. Elébe ugranak, a vörhenyes színű posztót kapkodják előtte, a bika mind nagyobb dühbe jőve, utána szalad, felédő, de a spanyol legények oly ügyesen térnek ki szarvai elől, hogy a döfés vagy csak a levegőt éri, vagy a posztót. Ha az aktör helyzete veszedelmes lesz, segítségére sietnek társai, elterelik tőle a bika figyelmét, vagy pedig ő maga, ha szerét ejtheti, átugrik a korlát. Egyszer-kétszer aztán megtörtént, hogy a bika is beugrott a szoros folyósóra, a mi persze annál inkább fokozta a közönség izalmát. A látványosság fő vonzerejét a spanyolok ügyessége adja meg; a mint jobbra-balra ugrálnak, elkerülik a bikát ép abban a pillanatban, a mikor a néző azt hiszi, már-már bajba kerültek, — valóban bámulatos. Egyik-másik valóságos czirkuszi mutatványt végez: póznával átugorja a bikát, majd hosszabb átugorja a vele szembe rohanó dühös állatot, sőt ugrás közben bukfenet is vet a hátán. Mikor az-

tán a bika eléggé felbőszült, kezdődik az *espada* szerepe: vigyázva elébe lépdel, kissé félrehajlik s hirtelen beledöfi a két szigonyt, banderillát az oldalába. Az állat megrázkódik, rián le magáról a kellemetlen szerszámot, de hasztalan. Mind dühö-

CHULÓ UGRÁSA A BIKÁN KERESZTÜL.

sebben vigtat neki az *espadának*, de ez minduntalan kitér előle, míg végre egy alkalmas pillanatban beleszúrja oldalába a hosszú szalagos kokárdát, jelezve azt a helyet, a hol a jóval kegyetlenebb s vérengzőbb spanyol szokás szerint beledöfik a tört a toporzékoló állatba. Így folytatódik

azután a játék új állatokkal, melyek közt nem csupán bikák, hanem tehének is szerepelnek. A jelképileg leszűrt állatot, ha bika, akkor egy felkompozított fehére csalja ki a porondról; ha tehénnel viaskodtak, akkor bikával vezetik ki. Az első előadáson vér is folyt: *Pouly* toreadort, a társulat vezetőjét lábán megszurta egy bika, úgy hogy — bár sebe nem veszedelmes — a többi előadásokban már nem vehetett részt; egyik társa, *Clarion*, helyettesítette hasonló ügyességgel. A második előadástól fogva új, érdekesítő részlettel gyarapodott a program: egy bekötött szarvú bika szarvát puszta kézzel megragadja az óriás erejű *Leigton*, roppant erőfeszítéssel legyűri a földre, szarvát kiszabadítja kötelékeiből s aztán nagy ügyességgel félreugrik. A közönség e jelenetnél érezte leginkább az igazi spanyol bikaviadalok izalmát.

A király unokáinak föld körüli utazása. *Lipót* bajor herceg és *Gizella* főhercegnő fia, királyunk unokái, *György* és *Konrad* bajor hercegek június 13-ikán földköri ultra indultak. A hercegek a legszigorúbb inkognitóban utaztak el Brémából a «Kronprinz Vilhelm» nevű gőzösn, hogy azzal New-Yorkba hajozzanak. Meglátogatják az Egyesült-Államok jelentékenyebb városait és megnézik a st. louisi világiállítását is. Majd Japánban, Indián, Egyiptomban át térnek vissza Európába.

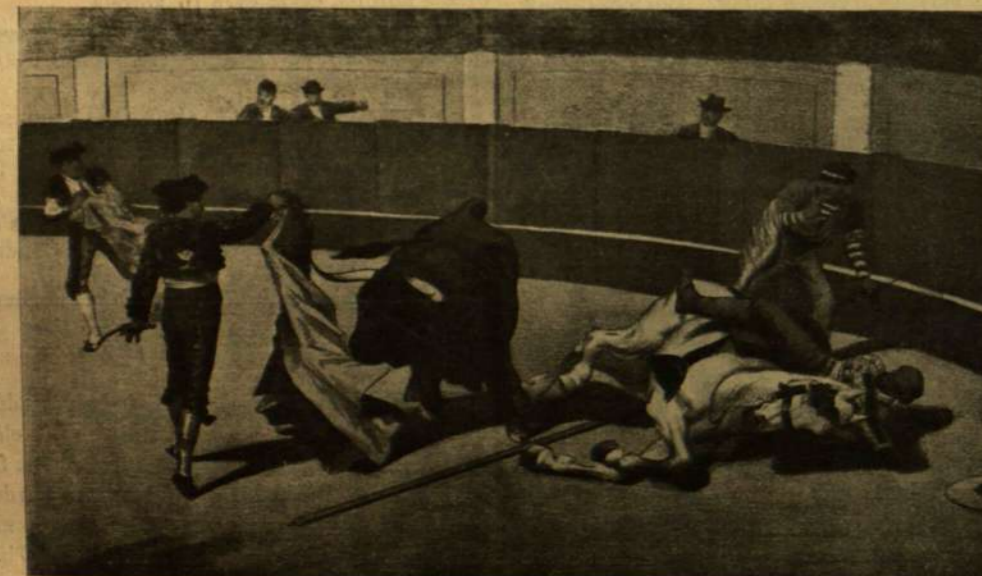
József főherceg alapítványa. *József* főherceg az Alföldön a szegény tudóbjások számára létesítette

tendő szanatórium javára tizezer koronás alapítványt tett. Az egyesület rendkívül örömmel fogadta az alapítványt. Az emberbarát célra eddig száz-ezer koronánál több gyűlt össze, úgy hogy Békésmegyében az intézet építését az ősszel már megkezdhetik. Az alföldi szanatórium javára június 12-ikén a budapesti állatkertben is jól sikerült rózsá-ünnepet rendeztek.

A szász trónörökös a Tátrában. A szász trónörökös *Julius* első felét gyermekeivel a Tátrában tölti és Ó-Tátra-Füreden fog lakni.

Hunyadi-muzeum. *Strobl* Alajos szobrászművész tanár az epreskeri művésztelepen *Hunyadi* emlékműzeumot rendezett be. Ez voltaképpen egy kis kápolna, mely a budavári koronázó *Mátyás*-templom lebontása alkalmával félretett faragott kövekből épült. A kápolnába 13-ik századbeli csúcsives, úgynevezett *menyasszony-kapu* vezet. A bejáratnál szemben, az oltár helyén áll *Mátyás* királynak történelmi nevezetességű bautzeni emlékszóra, hú utánzatban. Megvan fehér kőből faragva *Mátyás* király és *Beatrix* királyné domborművé egykori mellképének mása. Balra a *gyulafehérvári* templomból a *Hunyadi* sir-emlék domborműveinek másolatai láthatók, köztük az a jelenet, a mint *Hunyadi* János, a nagy hadvezér veri a törököket. A kápolna külső falába van foglalva *Hunyadi* Lászlónak terméskőből faragott álló szobra, az egyik falon pedig meg van örökítve a *budai vár* egykoru képe és *Mátyás király híres palotája*. Az érdekes gyűjteményt folyvást gyarapítják művészeti diszítéssel a szobrászati és a festőmesteriskola tagjai.

Ujváry Béla kir. tanácsost, az országos Eötvös-alap elnökét és a «*Néptanítók Lapjának*» szerkesztőjét a közoktatásügyi miniszteriumba rendelték be szolgálatára. Ujváry, ki évek óta nagy tevékeny-

A PIKADOR VESZÉLYBEN.

SPANYOL BIKAVIADALOK.

seget fejt ki a tanügy körül, régi író, fiatal éveiben a «*Hon*» belső dolgozó társa volt. Majd hosszabb ideig lakott Párisban. Tagja az országos közoktatásügyi tanácsnak és a népiszkolai könyvtár intézőbizottságának is, tagja volt a párisi kiállítás zsürijének és a kir. tanácsosi címet kapta. A francia kormány pedig rendjellel tüntette ki.

Trefort Ágoston emlékszóbrának leleplezéséről szóló közleményünk egyik képen, mely legutóbbi számunk 403-ik oldalán található, a rajta levő alakok közül a képaláírásban nincs említve Trefort egyik unokájának, *Szalay* Gábornak, *Szalay* Imre nemzeti muzeumi igazgató fiának neve, a ki a háttérben, föly eltakarva látható a képen, nővére, *Szalay* Lily kisasszony mögött.

Magyar katonák emlékszóbrája Hercegovinában. Hercegovina fegyveres megszállásakor 1878-ban a 32. magyar ezred sokat harcolt s legkeményebb napjait Stólacez körül élte. A felkelők a *Ravniceznél* augusztus 13-án lesből történt sikeres támadáson, mely alkalomkor a 8-ik század 77 embere esett el, felbátorodva, körülfogták Stólacez várát, a melyet az ezred első zászlóalja védett. Egész augusztus 22-ig tartották magukat a 32-esek, nagy nélkülözések között, míg a felmentő csapat megérkezett. A 8-ik századnak egy volt katonája, *Gerstenbrein* Tamás kolozsvári kőfaragó-mester most emlékszóbrót készített volt bajtársainak. A kőszobrot *Ravniceznél* állították föl. Az ünnepélyre a hadjáratban részt vett katonák közül sokan leutaztak Hercegovinába. Az ünnepen kifejezésre jutott, hogy magyar ezred ünnepel. Sok helyen magyar zászló lengett, *Albóri* táborszernagy, boszniai katonai parancsnok is magyar nyelven fejezte be beszédét. A tábori mise után beszélték az obeliszket, *Hermann* Béla, Budapest nyugalmazott tanácsosa, ki 1878-ban tartalékos főhadnagy volt, ismertette az obeliszk keletkezésének történetét. Beszéde közben lehullott a lepel, melyen magyar, német és szerb nyelvű föliratok vannak. *Pattay* Miklós, katonai lelkész szót a legénységhez, mire *Albóri* táborszernagy beszéde következett. A szoborbizottság elnöke erre átadta a szobrot *Wagner* Kálmánnak, a stólacezi kerület előljárójának. Délben Stólacezban diszebéd volt.

Igazi urinó arczának ápolására csak *Kriegner*-féle *Akácia*-szépitőszereket használ, u. m.: *Akácia*-arckrém 2 korona, *puder* 1 korona, szappan 1 korona. *Páris*, *London*, *Milanó*, sőt *Amerikában* is el vannak terjedve. Hatásuk oly bámulatos, hogy még a legérgebb külföldi szépitőszereket is kiszorítják. Kaphatók a *Korona*-gyógyszertárban, Budapest, Kálmán-ter.

HALÁLOZÁS.

SZONTAGH PÁL, a főrendiház tagja, a múlt század nemzeti küzdelmeinek klasszikus műveltségű részese és tanuja, meghalt június 16-án 84 éves korában nógrádmegyei birtokán, Horpácson. Már fiatal korában a legnevezetesebb szereplő férfiak körébe jutott, a negyvenes évek legelején a pozsonyi diétán jurátuskodott, majd szolgabírónak választották Nógrádmegyében, 1848-ban pedig az Ó Felsőse személye körüli küzdelmek mellett udvari fogalmazónak nevezték ki. De mivel gyanusították, hogy Bem tábornokot rejtgette, elfogták, el is ítélték és csak 1850 július havában kapott kegyelmet. Ezután horpácsi birtokára vonult, a tudományokkal, irodalommal, gazdasággal foglalkozott, s írogatott a lapokba. Meleg barátság kötötte Madách Imréhez, a költőhöz, a ki iskolatársa volt. Az alkotmányos élet bekövetkezésétől, 1865-től több ízben volt képviselő és kétszer a képviselőház alelnöke. A balközéphez tartozott és

A «PANNONIA» NYOLCZAS EVEZŐCSAPATA.

KÉPEK A BÉCSI EVEZŐVERSENYRŐL. — Kallós S. féltérkép után.

A NÉZŐKÖZSÉG.

elősegítette a fuziót a Deák-párttal. 1887-ben a főrendiház tagjává nevezték ki, de egészen visszavonult a közéletből. Tisztelői kezébe sokszor eljutott falusi magányából egy-egy epigramma, melyeket alkalmosságukra írt; több bölcselkedő, vagy politikai tartalmú költeménye, a lapokban is megjelent. Nagy műveltségű, politikai meggyőződésű, szilárd jellemű mindenki nagyra becsülte. A jeles férfit pályájáról közelebb külön cikkben is megemlékezünk.

ZMÁJ JOVANOVIĆ JÁNOS, a szerbek ünnepelt költője, a Kisfaludy-Társaságnak 1867. óta tagja, június 14-ikén reggel elhunyt a szerémszégi Kamenicán. Lapunk két hét előtt 23-ik számában közölte a kiváló érdemekben gazdag férfiú életrajzát *Popovics* Iván tollából, abból az alkalomból, hogy nem régen töltötte be 70-ik évét; már e közlemény megemlékezett az agg költő súlyos betegsége. A magyar irodalomban szerzett érdemeiről részletesen megemlékezett *Popovics* Iván cikke, mely érdemekre nézve eléggé jellemzi, hogy 1889-ben, a Zmáj Jovanovics írói működése negyvenedik évfordulóján a Kisfaludy-Társaság ílelt rendezett tiszteletére. Halála hírére *Berzeviczy* Albert közoktatásügyi miniszter a következő táviratot intézte *Hadzscics* Antalhoz, a Kisfaludy-Társaság szerb levelező tagjához: «Zmáj-Jovanovics Jánosnak, a nagy szerb költőnek halála ószinte részvételt tölt el. Az ő elhunytja veszteség a magyar irodalomra is, melynek kiváló termékeit igaz szeretettel és ihlettel tolmácsolta.»

BÁRÓ HORKAI HORECZY FERENCZ, ezimzetes püspök, a pozsonyi társaságtalán préposita június 16-ikán 85 éves korában meghalt. Rokona volt gróf *Gvadányi* József lovas generálisnak, a híres költőnek, ifjú korában maga is katonai pályára készült, s mint nemes apród udvari szolgálatot végzett *Ferdinánd* király körül. De később a teológiát tanult *Esztergombán*, és 1845-ben pappá szentelték. Budán a *Krisztinavárosban* segédlelkész volt, 1851-ben *Csején* plébános lett. 1864-ben *Pozsonyban* kanonok, a hol azóta egyfolytában működött. Az idén januárban ünnepelt pozsonyi működésé-

nek negyven éves jubileumát. Mint *Gvadányi* rokonát Szakolca város 1887-ben, a *Gvadányi*-emléktábla leleplezésekor, díszpolgárává választotta. Az elhunyt ebből az alkalomból könyvet is írt e címmel: «*Gvadányi* József magyar lovasgenerális emlékezete.» A király a *Lipót*-renddel tüntette ki, s ez alkalomból *pozsonyi* róm. kath. hitközség csak néhány órával halála előtt üdvözölte a hosszabb idő óta gyöngéltetett főpapot.

SIMA FERENCZ, Szentés város volt képviselője, ki pár évvel ezelőtt *Amerikába* vándorolt ki, június első napján *Fairportban* *Ohio* államban meghalt. A nyugtalan életű ember hosszabb idő óta betegeskedett. *Georgiába* ment tüdősre, de egyre rosszabbul lett, mire barátai *Fairportba* vitték, a hol a közönség plébános, *Hegyi* Antal, a volt csongrádi plébános, *Sima* régi barátja, házába fogadta a beteget és elhozatta feleségét és leányát is *Clevelandből*. *Sima* három nap múlva meghalt. Temetése június 2-án volt, a környék magyar és angol lakosságának tömeges részvételével, mert *Sima* *Amerikában* is népszerű tudott lenni. *Csutoros* Elek *Clevelandi* magyar református pap temette el. *Sima* *Amerikában* több vállalatba fogott. Volt koporsó-raktára, volt lapja, szimfóniával is foglalkozott és több hónapig maga és családja színelőadások rendezéséből élt. Vagy egy évig tagja volt az *Amerikában* megjelenő «*Magyar Hírmondó*» szerkesztőségének. Halálát felesége, szül. *Donáth* *Juliánna* és leánya, *Sima* *Juliska* gyászolja *Amerikában* és három fia *László*, *Andor* és *István* *Magyarországon*.

Elhunytak még a közelebbi napokban: *AIXINGER* *László*, a pozsonyi ítéltábla bírja, 58 éves korában. — *HAURIS* *János* gör. kath. lelkész *Pitrován* 72 éves korában. — *DR. LAERNE* *Ernő*, *Mosonmegye* tiszti főorvosa, *Magyaróváron* 44 éves korában. — *BELLUSI* *Baross* *Gábor* 84 éves korában meghalt *Komáromban*, hamvait *Kunhegyesre* szállították. — *LE FEVRE* *Antal*, 48-as honvédtábornok, *Eger* város nyug. tanácsosa, 80 éves korában. — *Felső-pulyai* *SOMOGYI* *Gyula*, volt 1848—49-iki honvéd nyug. püspöki uradalmi tisztartó, 71 éves korában *Penke*

MÁNNO MILTIADÉS ÉS PARNITZKY LORÁNT A VERSENYBEN.

közsgében. — KISHONTY GYULA, volt 48-as honvéd-hadnagy, városi ügyész, takarékpénztári igazgató, 75 éves, Rimaszombatban. — Csávási Kiss Lajos ügyvéd, temesmegyei bizottsági tagja és t. megyei főjegyzője 62 éves korában Vínán. — Thier József nyug. pénzügyi tanácsos 64 éves korában Budapeston. — BURY János ref. tanító, takarékpénztári felügyelő-bizottsági tag 34 éves korában Derecskén. — STEFFÁN György nyug. uradalmi ellenőr 80 éves korában Székesfehérváron. — HBSCH Hugó tanfőképző-intézeti zenetanár, főszekesyházi kar-tag, Egerben, 59 esztendőskorában. — GROSCH György jogszorgató 26 éves korában Gyöngyös köz-ségben. — Dr. KANOVICH NÁNDOR földbirtokos, 68 éves, Istvánlakon. — DEUTSCH ADOLF okleveles gépész-mérnök, 24 éves korában Komáromban, a hol önkéntesi évét szolgálta. — ROSENBERG MÓR való-i háztanyakereskedő, az izraelita hitközség elnöke, Vácson. — VIGAND FÜLÖP fővárosi polgár 73 éves korában végelgyengülésben.

Ij. KUCHINKA GÉZÁNY, szül. Kuchinka Hermin, 54 éves korában Málnapatakon. — RICHTER ANTALNÉ, szül. Mertz Ernésztin, 43 éves korában Budapestén. — KUBINYI ÁRPÁDNÉ, szül. Kunhalmi Róza, kamarás és volt képviselő neje, Budapestén. — ÖZV. MUNOS JÁNOSNÉ, szül. Hoffmann Czeccilia, ki a Munkácson levő leányvárház alapításánál is nagyon buzgólkodott, 88 éves korában, Munkácsán. — ÖZV. PALLAVICINI HYPOLITNÉ özgrófnő, szül. Klokoci és tribenjei Vojkffy Flóra 53 éves korában Viszlón.

A közböbön. A megjelendő kötetből talán majd magunk választunk mutatót, megjelenése után. Budapest, Y. Z. Konzervek minden nagyobb fővárosi csemegeüzletben, vagy fűszerkereskedésben kaphatók. Mikor néked irok Költői olvasmányok visszahangja inkább, mint eredeti költemény. Hazugság. Válasz. Első kiadása biztatóbb volt; ezek meglehetősen semmitmondó versek, irók irta. Ijtásom. Ha hallanál. Nagyon bőbeszédű s a mi mondanivalója van, nem fejezi ki költőileg. Nyelve a kopotts, közkeletű szlalomok körén belül mozog, nincs eredeti színe, friss lendülete. Apámnak. Több benne a dagály, mint a gondolat s több az érzézés, mint az érzés.

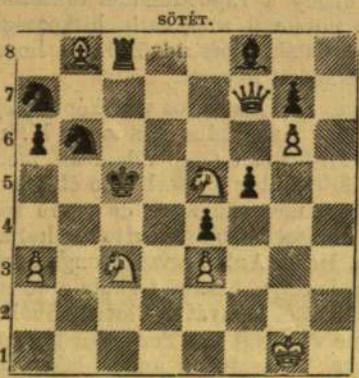
KÉPTALÁNY.

A « Vasárnapi Ujság » 23. számában megjelent képtalány megfejtése: Bagdadi vasút.

SAKKJÁTÉK.

2385. számú feladvány. Az «Aftonbladet» feladvány versenyén I. díjjal kitüntetett feladvány.

Világos indít s a harmadik lépésre matot mond.

A 2370. sz. feladvány megfejtése Holzhausen W.-tól.

- Világos. Sötét. 1. Fd6-b4 ... Bc3-t. sz. 2. Fb4-c3 + ... B-c3: 3. He2-d4 ... B-t. sz. 4. Hd4-b3-c2 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyd.: Németh Péter. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Farkenten: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

P. L. Az amerikai Egyesült-Államok hadseregének békelétszáma alig 100 ezer ember ugyan, katonai akadémia s katonai tanintézetek dolgában Amerika mégis nagyon elől áll. Az akadémiaikba és tanintézetekbe minden amerikai állampolgár fiat ingyen felveszik s kiképezik. Így aztán mozgósítás esetére képzett tisztekben nincs hiány. Hasonló rendszer áll fenn a hajóhadra nézve. A katonai tanintézetek az államnak évenként átlag 15 millió dollárjába kerülnek, míg az orosz birodalomban polgári és katonai akadémiaikra, egyetemekre és iskolákra évenként még költenek hatodfél millió rubelt.

Az újra életet az astrologia. Hogy manapság is akadnak könnyen hívő babonások, a kik hisznek a csillagjelölésben, az nem új dolog; azért a babona újrafelédéséről még nem lehet beszélni. Csikre különben sem tartalmaz olyan dolgokat, a melyek a nagyközönséget érdekelnék. Kérnünk kell egyáltalán — s ez szól mindenkinék, a ki köziratokat küld be szerkesztőségünknek, hogy szíveskedjék olvashatóan, tintával írni.

Rohitsch-Sauerbrunn Steiermark.

Vasut, posta- és távirdahivatal. — Prospektus ingyen.

Gyönyörű fekvés, élelyndűs, teljesen portmentes levegő. Modern comfort, élénk társadalmi élet.

Uj, nagyszabású és modern hydro-electro-mechano-therapeutikus intézet. Hidegvezikelés, villanyfény- és kádfürdők, inhalatorium, pneumatikus kamara, forróleg- és gőzkamra, elektr. massage, napvebetegkek számára, idült székrekedés ellen, haemorrhodiák, epekők, elhízási diabetes, köszvény, garat- és gégehurut ellen. Igen erős gyógyforrások, hasonlók Karlsbadhoz és Marienbadhoz.

Alapítattott 1866. A legjobb bel- és külföldi Alapítattott 1866. zongorák, pianinók és harmonikumok legelősebben kaphatók Heckenast Gusztáv zongoratermben Budapest, IV., Gizella-tér 2 (Váci-utca sarkán). Ehrbar udvari zongoragyár Schiedmayer és Hal stuttgarti udvari zongoragyár magyarországi egyedüli képviselője. Valódi amerikai harmonikumok. 10180

Nagy kölcsönző-intézet. Arjegyzék ingyen.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 10406 Budapest, V., Ferencz József-tér 3 (Fürdő-utca sarkán). Ajánlja: Margit befütes üvegét, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg szép fehér legmentes zárra egyszerű, kezelése könnyű. Készül 1/10 lit. ártartalommal a 40 fl. 1/2 t. a 50 t. Kristályüveg asztalkészletek nagy raktára.

Burmester a világhírű hegedű-művész barátja Reményi Mihály műhangszerkészítő, a m. kir. zene-akadémia száj-tatójánál szerzi be. Specialista hegedű- javításokban, melyek a legművésze-sében kassziutek jóállás mellett. A hangfokozó gerenda feltalálója, mely bár-mely hegedű vagy gordonkába alkalmazva annak sokkal erősebb, szebb és kellemesebb hangot ad. Budapest, VI. kerület, Király-utca 44. ó. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 9981

HALL FÜRDŐHELY Felso-Ausztriában. 10819 Elsőrangú Jodbrom-fürdő. Legrégibb és leghatásosabb jodforrás Európában. Javalva: Női betegségek, exsudatumok, chronikus gyuladások, skrofulózis, örökölt vagy szerzett syphilis és azok utóbajai, köszvény, rheuma stb. ellen. Korszerűt gyógysegédszkozök. Felvilágosítá-sal szolgál.

ESZMÉNYI KEBEL Érhető el a Pílulos orientales által, Katie gyógyszerházból Párisban, Passage Verdean 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nőknél, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomáinak szellárását biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 10232

A világ legnagyobb természeti csodája a Dobsinai jégbarlang. Villamos világítás mellett megtekint-hető október 1-ig. 10451 Prospektust díjlanul küld az igazgatóság.

Ha szép akar lenni, Végh névvel ellátott Angyal-crém-vel vegyen, mely egy régebbi előnyös-tása után elkövet szelplő, májfoltt, pattanást, himóhelyet, vitéssert, orr-pörpöröget, korosabb bőrgyógykezel-ő-vörösséget, a ráncokat, miáltal meka-palimlja a véneület, a kinek tisztá-dályozza a vénüleit. A kinek tisztá-dályozza a vénüleit. A kinek tisztá-dályozza a vénüleit. A kinek tisztá-dályozza a vénüleit. ANGYAL-CRÉM, az biztosítva van minden arczisztá-talanság ellen. Egy tégely 1 koronáért kapható az «Angyal» gyógyser-szárban Szolnok, Laktanya-körut.

Schicht-szappan

„szarvas“ vagy „kulcs“ jeggyvel legjobb, legkiadásabb s ennélfogva legelősebb szappan. — Minden ka-ros alkatrésztől mentes. Szép telt testidomát a D. Franz Steiner & Co. Berlin csoport Alia. Aranyéremmel kitüntette Paris 1900. Hygiene-killettés és Hamburg 1901. 6-8 két alát már 30 tonnyit gyártásodását ke-séség. Orvosi rend. szert. Súlys-ran becsülésem. Nem szedőlt. Dis-mos kímélővel. Ára katonákánál 2 kor. 50 Allér. Postaútvány vagy utánváltat. Szállítja: 10186 TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Budapest, 18, Király-u.12

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros. 10104 Cs. és kir. felsége József főherceg udv. szállítója. Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10. Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszesz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelő-gépek stb. Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

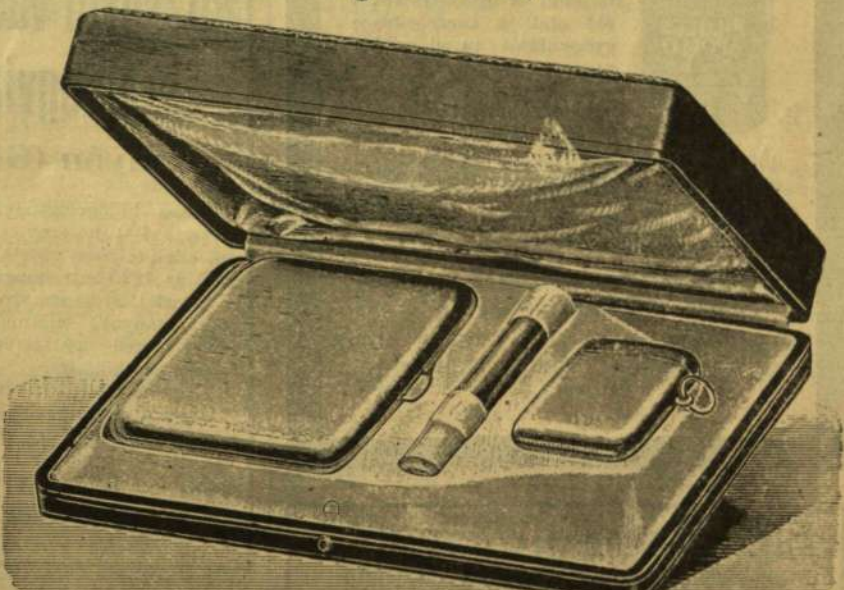
LOHR MÁRIA Telefon 57—08. ezelőtt KRONFUSZ csipke, vegyészeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbítottat eröművi szőnyegperló és szőrméaru megóvó-intézettel. — Megbízások átvételnek: VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközlelekben IX., Calvin-tér 9. V., Harminead-utca 3. VI., Teréz-körut 30. VI., Andrassy-út 16. VIII., József-körut 2. szám. 10347

KIRNER JÓZSEF Cs. és kir. udv. puskaműves, az olasz király ő felségének udvari szállítója, BUDAPESTEN raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsá-utca 7. Dűsan ellátott raktár legujabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyógyverek, amerikai Winchester sorétes immellő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkesedik. (Alapítattott 1808. évbén.)

DAVID KÁROLY ÉS FIA Telefon szám 41—48. doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. 10030 Gyár : Papírtányért, bon- bontert és jardinet-doboz- kat. Sajtolt kerek doboz- kat, légment sen elsráható, összehajtható dobozokat p-lyák, kő gypot, stb. csomagolására. Híntődobozok, valamint húzott lemez-csövek tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kgr. tól 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 Allérés tea csomagolásához. Szekrónyosipke és köp- lődoboz papír legujabb szín és kivágásban. Allandó kiállítás a fenti czikkekből a városi iparcsarnokban megtekinthető.

UJ-VUKOVÁRI arczisztító kenőcs szelplő, himóhely, sümör, májfolttok, fakadékok, Torróssági pürsen ések, orrvörösségek és minden egyéb arczvirágzások ellen, valamint az uj-vukovári bőrtisztító szappan mely az arczkenőccsel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is virulós és fiatal kinézést kölcsönöz. Egy nagy tégely ára 1 kor. 60 flil., kisebb 1 kor., szappan 1 kor. Utánzóskóltó óvakodjunk 1 Csak Krajosovics által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajosovics, a készítő arczképe látható. Főraktár: Budapest, Király-utca 42 és Andrassy-út 26, Török József gyógyszerháza.

Magyarnak Pécs! Németnek Bécs! Ne vásároljunk külföldön! mert nálam órákat, arany- és ezüst-ékszerket olcsóbban és jobban lehet beszerezni. A kit szeretünk, a kit tisztelünk annak vegyünk egy gyönyörű kivitelű, valódi ezüst cigaretta-tárczát, szipkát, gyufatartót elegáns tokban,

csak 34 kor. gyönyörű modern díszítéssel 40 K, ugyanaz köékitéssel 48 K. SCHÖNWALD IMRE magyar órásmester és ékszergyárosnál, Pécssett 2. sz.

Elragadó szép bérnalási ajándéktárgyak mesés választékban. Ingyen és bérmentve küldöm nagy képes árjegyzekemet bárkinek, ki érte ir; a meg nem felelő árúért a pénzt visszaadom. Több mint 20,000 elismerő-level a világ minden részéről. 10382

Advertisement for Seffer Antal Lawn-Tennis equipment. It features a central image of a tennis racket and text describing various items like 'Lawn-Tennis Labdák', 'Lawn-Tennis Középháló', 'Seffer Antal', 'Függ-ágyak', 'Háló', 'Zsákok', and 'Ponyvák'. It also includes contact information like 'Telefon 15-56' and 'Budapest, Károly-utca, bolt szám 12'.

TAKARÉKOSKODNI

MAGGI-kítüntetések: 4 nagydíj, 26 aranyérem, 6 díszoklevél, 5 tiszteletdíj. Hatszor versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párisi világiállításokon. (Maggi Gyula bírálótag).

lehet a sokszorosan kitün-
tetet régóta jól bevált
Néhány osep - a találásnál hozzátevé - elegendő, hogy
ezáltal gyenge levegeknek, mártákoknak, főzéseknek stb. egy
pillanat alatt jó és erőteljes izt adhassunk. Üvegcsékben 50
fillértől kezdve (tízeltőlve 40 fillértől kezdve). Kapható min-
den fűszerkereskedésben, csemege-üzletben és drogeriában.

Testesség, Kövertestesség.

Hogy nyúlunk legünk a nélkül,
hogy az egészségünknek ártson, használjuk
a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növé-
nyek alapján van előállítva és párisi orvo-
sok által jóváhagyva.

E könnyen betartható
gyógykezelés elhajtja a tú-
ságos embonpoint csaha-
talanul és biztosítja rövid
idő alatt a kövertestesség
gyógyulását a két
nemnél.
Ez a títka minden ele-
gáns hölgynek, ki nyúlunk
és fiatalos alakját meg-
akarja őrizni. Egy üvegcsé ára utasítással
együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

**J. Ratié, Pharmacien, 5, Passage Ver-
deau, Paris (9e).**
Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszer-
rész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török Jó-
zsef gyógyszerész, Budapest, Király-
utca 12. 10467**

Egy kísérlet elegendő

annak igazolására, hogy az arcz és kéz ápolá-
sára, szepők, májfoltok, pattanások,
kiütések ellen a már általánosan elterjedt
Korányi-téle 10363
kámforos arcz-krém
hatásában föltűnhetetlen. Zsírtalan, nap-
palra is alkalmazható. **Egy tégyel ára 1 ko-
rona, 6 tégyelt bérmentve küld:**
Korányi Imre «Kigyóhoz címzett» gyógyszerháza
Nyíregyházán.

Kováts Béla

Kocsigyártó
Budapest, V., Li-
pót-kört 3.
Ajánlja újonnan be-
rendezett modern
hintó raktárát.
Alapított 1886. Képes árjegyzék bérmentve.

TÁTRA-FÜRED

A Magas Tatra legnagyobb klimatikus
gyógyhelye 1020 méter magasságban.
400 szoba. Vízgyógyintézet. Az új «Nagy-
szálló» 120 elsőrendű szobával egész éven át nyitva.
Villamos világítás. Központi fűtés. Penzió-rendszer.
Villamos kocsiközlekedés Poprád-Felkáról.
Értékeiről kívánatra küld
10473 A fűrdőigazgatóság.

Rozsnyai Matyás chininezukorkája iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltólag, malária
ellen, különösen gyermekeknek, a kik
keserű chimnt bevenni nem képesek.
**Láz ellen!
Nem keserű**
Többszörösen kitüntetve, 1889-ben a
magyar orvosok és természetvizsgálók
fümői vándorgyűlésén 40 arany pálya-
díjjal jutalmazva.
Törvényesen védve. Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron
Rozsnyai Matyás névalírása olvasható.
Utánzatoktól óvakodjunk!
**Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-
tárában, valamint minden gyógyszer-
tárban. 10236**
Továbbá a készítőnél: **Rozsnyai Matyás** gyógyszer-tárában
Árad, Szabadság-tér.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételt szer,
mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszer-tárában,
Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca
sarkán. 10380

Rozsnyói vasas-gyógyfürdő és hidegvízgyógyintézet

Rozsnyón (Gömörme gyében)

Vasas hidegvízgyógyfürdő, klimatikus gyógyhely.
Fekszik 400 méternyire a tenger színe fölött; a sze-
lek ellen teljesen védett, kies fekvésű csinos völgy-
ben, az 1290 mtr. magas Pozsál v. Ökörhegy alján,
a várostól 20 percznyire. Pormentes levegő, gond-
zolt sétányok, villamos világítás, feltűnően olcsó
árak; vasúti-, posta- és távirda-állomás; a várossal
telefonösszeköttetés. 10471
Elő- és utóidényben 30% engedmény.
Nagy kirándulóhelyek: Dobsinai jégbarlang, Ágár-
teleki csopkóbarlang, Szádelő-völgy, Krasznahorkai
vár stb. Prospektussal és felvilágosítással készséggel
szolgál. A fűrdőigazgatóság.
Dr. Hajcsi Sándor fűrdőorvos. **Feymann László**
fűrdőigazgató.

A csizi jödfürdőben

Margit nyaraló előrendű szőlő-
udvarban szobák 60 körül 3 frig.
Margit-Pensióban teljes ellátás ki-
szolgálattal 1 frt 60 körül 2 frt
40 krig kaphatók. Levelek inté-
zendők Margit nyaraló vagy
Pensio felügyelőségére (Siz-
fürdő cím alatt. Vasutnál kü-
lön kocsil. 10437

Lábizzadságban

szenevedők rögtön óvhatják magu-
kat kipirulás és rossz szag ellen a
Thiele-féle lábhintópor által,
az izzadságpuderek eszménye,
ártalmatlan. Doboza 60 és 100
fillér. Török József gyógyszer-tár,
Budapest, Király-utca 12.

Kerékpárosoknak

fontos!
Kérjen in-
gyen és bér-
mentve
nagy képes árjegyzékünket,
mely csengőket, lámpákat,
pneumatikot, nyergeket,
tengelyeket, konzuszokat,
valamint elsőrangú kerék-
párokat stb., stb. fele ár-
ban tartalmaz
BEIFELD GÁBOR és TÁRSÁ,
Budapest,
VIII. ker.,
József-kör-
út 21. 10396

JBOLYAILLATOS MANDULA KÖRPA ARC ÁPOLÁSRA LEGJOBBAN BEVÁLT SZER MOTSCHA & ST. BÉCS X/3 QUELLENG. 116. SZ. és 1. LUKEGK. 3.32

Kávé

lelkiismeretes, kiváló,
bér- és vámentes,
utánvételt 5 kiló
Mexico exquis. Kiló frt 1.77
Peri Cuba, v. nemes e e 1.70
Java fl. kékeszínű e e 1.50
Salvador, kiváló fin. e e 1.30
Campinas, legfinom. e e 1.25
Árjegyzék ingyen küld közvetlen-
ül a Colonial behozatali
társaság Fiume 133-07.

Kérje csak a Selle & Kary-féle

FREDIN

legjobb tisztítószer!
minden finom lábbeli szá-
mára. Sárga és fekete.
Különösen ajánlatos Box-
calfs-, Oscanis-, Che-
vreau- és lakkozópókra.
Wien, XII/1.

SERRAVALLO

China-bora vassal.

Erősítő szer gyengék, vérszegények és
lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, ideg-
erősítő, vérjavító szer.
2000-nál több orvosi vélemény.
Kittinó iz.
J. Serravallo — Trieste-Barcola.
Kapható a gyógyszer-tárakban
1/2 literes üvegcsékben K 2.40 és
1 literes üvegcsékben K 4.40.

GERMANDRÉE

PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN
és TABLETTÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség títka, ideális illattal
feltűnően tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée
az arcbőrnek egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világiállítás: **ARANYÉREM**
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszer-tárában Budapest.

Az egész világból jövő

hálaíratok és elismerőlevelek fényes
bizonyosságot tesznek arról, hogy a
HAJOS-féle
aradi Ibolya-Crème
szepők, májfolt, bibires, bór-
vörösség és mindennemű arcz-
talanúság ellen feltűnő jó és utóler-
hetetlen készítmény. A bőrt rögt-
ön felszívódik, hatása bámulatra
éjt. Nappal is használható!
Egy tégyel ára 1 korona.
Aradi Ibolya-crém-szappan 70 fillér. — Ibolya
hőlgypor fehér-, rózsá- és krém-szíjben egy
doboz 1 korona 20 fillér. — Ibolya-tej (Eau de
Violett de Hajos) egy üveg 1 korona.
Bevásárlásnál csak HAJOS-féle készítmé-
nyeket tessék elfogadni.
Kapható a készítő **HAJOS ÁRPÁD**
feltalálónál:
gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma
Árad, Andrassy-tér 22 a megközelítéssel szemben.
Főraktár Budapest: Török József Király-utca 12 és
Andrassy-út 26. Nádorogyvár Váci-kört 17. Veruda Nádor
Kessuth Lajos-u. 7. és Zoltán Béla gyógyszer-tárában Szabadság-tér.

Venus

természetes legerősebb szénsav
és tartalmú
Kézi-Polyáni székesly forrás
Hathatós szer vese-bőlyag-objektív leti nehézségeknél:
rheuma-csusz, csukor valamint katarrhus és
emésztési zavarok ellen
Főraktár: **ÉDESKUTY L. Budapest.**

Köszönetnyilvánítás.

Mittelbach S. urnak, Zágráb.
Nem bírtam járnál! Vélhetően
jutottam az ön tykszerítő szeréhez és
már rövid használat után képes voltam
órák hosszat minden fáradtság érzése nél-
kül gyalogni. Hálás köszönetet mondok
önnek ezért és a szert mindenkinnek melegen
ajánlhatom. **Simicz Atadár.**
Kizárólagos raktár:
MITTELBACH S.-nél, Zágráb,
Duga ulica 3/B. 10388
80 fillérnek előleges beküldése után bér-
mentve küldetik. Használat után.

Kwizda-féle

kornenburgi marha-táppor.
Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok
számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használtatik
falánkás hiánynál, rossz emésztésnél, a tej
jobbítására és a tehének tejbőségének fokozá-
sára. 1 doboznak ára K 1.40, 1/2 doboz K —70.
Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszer-
rész, Budapest, Király-utca 12 és Andrassy-út 26. szám.
KWIZDA FERENCZ JÁNOS
es. és kir. osztr.-magy.
román kir. és bulgária
fejted. udv. szállító.
Korlati gyógy-
szerész Kornen-
burgban Bécs
mellett.
Képes árjegyzék in-
gyen és bérmentve.

VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JUNIUS 26.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyén évre 24 korona. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkönyvtárral együtt) félre 12. egyén évre 16 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkönyvtárral) félre 8. egyén évre 10 korona. Kihirdési előzetesekben a postai megfizetés utólag megfizetésre kerülő a csatlakozó. félre 5.

SZONTAGH PÁL.

1820—1904.

A SZABADELVÉPÁRTI klub nagy termének egyik falán négy kép lóg, az egyik a gőgös tekintetű Gorové, a másik Podmaniczky Frigyes, ki honvédőrnagyri ruhát visel, a harmadik a nagybajszú Vizsolyi, a negyedik Szontagh Pál, egy valóságos sasarcz. Csak ebből látjuk, hogy Szontagh Pál pártelnök is volt. Innen-onnan kevesen lesznek már, a kik még emlékeznek rá. Apró, eleven emberke volt, mindig tele anekdotával, vidámsággal, megjegyzésekkel. Ha végigment a klub termein, mindenkihez volt valami mondani valója, egy-két nyájas szava; ha valakivel találkozott az utcán, kikérdezte annak minden úját-fiát, hogy hogy vannak s üzent is régi módisan sógorak, komának, felső, alsó szomszédoknak, mindenkinek; szóval kedves ember volt, a ki mellesleg politikával is foglalkozott s az elsőrendű politikusok közt foglalt helyet. Tizsa Kálmánnak hű elvtársa a balközépen, majd rendületlen híve kormányra lépése után. Később a Ház alelnöke lett, majd belső titkos tanácsos. Lehetett volna még több is, egyéb is, de kényelemszerető volt, nem vállalt semmi hivatalt vagy hatalmi pozíciót. Legalább azt mondják, hogy meg volt kénytelen miniszterséggel is, de nem fogadta el. Ah, ez a szere- tetreméltó táblalábri nem is tudott volna megélni abban az ostromban, abban a kartács hullásban, a melynek egy miniszteri szék ki van téve. Ó, a ki mindenkit szerett, élni is csak szeretve tudott, mint a növényeknek az a fajtája, mely csak a napfényben tenyészik. Szontagh Pál a politikában csak dilettáns maradt, holott igen közel volt hozzá, hogy államférfivá legyen; ép úgy maradt műkedvelő az irodalomban is, a hol szinte közel volt ahhoz, hogy a tollat hivatás- szerűen forgassa, néha meg is próbál- ván a kalamust egy-egy epigrammán vagy ozikken. Mindamellett, hogy nem mondott jelentékeny beszédeket és nem irt jelentékeny dolgot, maga mégis jelentékeny férfiú volt klasz- szikus műveltségénél, lebilineselő mo-

duránál, gyors felfogási tehetségénél fogva, a minek oka szép tisztá jellemén kívül főleg abban van, mert a parlamentarizmus őt már a tekintélyességnek bizonyos patinájával bevonva találta, mint a pozsonyi diéták volt tagját és a forradalom előtti első miniszterium tisztviselő- jét. Azonfelül mindenben «mitmacholó» ember volt, egy renaissance-kori gavallér. a ki mulla- tott a vig cimborákkal, évelődött a szép asz- szonyokkal, disputálni tudott a tudósokkal, reg- gelig tarokkozott a kártyásokkal s még ma is az ő műszavai élnek a klub kártyaszobáiban: a skizt még ő nevezte el «közéletünk kimagasló egyéniségének» s valóban ez az egy úr van ott, a ki még le nem járta magát.

Előkelő régi magyar gentry-családjaink közt kevés van, melynek sarjai nevével oly külön- böző foglalkozási körökben találkozunk, mint a Szontaghokéval.

Az iglói és zabari Szontagh-család a XVI-ik század közepén vándorolt be Szászországból ha-

zánkba. Ősei között a híres lutheránus theologus, **Szontagh Kristóf**, a görög nyelv tanára, 1654-ben született Weidában. Nemességét azonban már egy előbbi, Kristóf nevű őse kapott 1610-ben, a ki bányakamarás volt; ennek két fia, **Lajos** és **Pál** közül, utóbbi a katonai pályán szerzett érdemeket. Ez a Pál I. Lipót idejében élt és ő tartotta fenn tovább a családot is **Lajos, Kristóf** és **János** nevű fiai által.

Lajos alapította meg az iglói ágat, s mint iglói alnótus kapta I. Lipóttól a nemességet a bányászat terén szerzett érdemei elismeréséül. Unokája **Gáspár** volt. Egy másik unoka, **Pál**, gyógyszerész s ennek fia, **Sámuel**, jó nevű orvos volt Eperjesen, négy leánya, **Zsuzsanna, Éva, Róza** és **Anna Mária**, meg két fia, **Mihály** és **Sámuel** maradt. Az utóbbi 1736-ban szüle- tett s a magyar protestantizmus történetében maradandó emléket hagyott maga után, mint kassai prédikátor, a ki Jenában végezte tanul- mányait, részt vett az 1791-diki pesti protes- táns zsinaton, majd a tiszai kerület superinten- dense lett s mint agglegény 86 éves korában fejezte be földi pályafutását. Testvére, **Mihály, Okolicsányi Mária** vette nőül s ők voltak nagyszülői a most meghalt Szontagh Pálnak.

A családnak még más aig is szere- peltek a magyar irodalomban és köz- életben. Így az ismeretlen leszárna- zású **Szontagh Dániel**, a ki Kés- márkon született, Jenában tanult s az iglói Szontaghok és a Révay Fe- rencz családjában, Turóczban töltött be nevelői állást, mígnem Bánáttban, Ferenczöldön pappá nem választot- ták. Fenmaradt ennek egy **Fornel** nevű löcei theologussal folytatott irodalmi polemikája arról, hogy Krisz- tus hű követőinek szabad-e tánczolni? Azután a Gömörme gyében számvevői tisztséget viselt **Szontagh Vilmosnak Langsfeld Annával** kötött házassága- ból származott fia, az ismert homeo- patha orvos és természettudós s a szabadságharcz vitéz katonája, **Szon- tagh Ábrahám**, kinek viszont **Penthe- silea** nevű nővére és unokafivére, **Szontagh Dániel** kir. törvényszéki bíró és Árva megye flórájának buzgó ismertetője közötti házasságából szá- rmazott a szintén szenvedélyes bota-

SZONTAGH PÁL.